

L'AMIC

NÚMERO 7 - 2.ª ÈPOCA - DESEMBRE 1990

***EDITAT PELS EX-ALUMNES DE
LES ESCOLES DE BONMATÍ - La Selva***

Volem mostrar el nostre agraïment envers els qui amb la seva ajuda han fet possible l'edició d'aquest número de **L'AMIC**.

Ajuntament de Sant Julià del Llor-Bonmatí
Departament de Cultura de la Generalitat
Departament de Cultura de la Diputació de Girona
Paperera Salvador Torras Domènech
Banc Atlàntic
Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona
Caixa de Girona
Casademont
J. Boada Bruset
Banca Catalana
Banc Popular Espanyol
Enric Ripoll Pla
Volumen Int. S.A.
Botex
L.I.R.S.A.

I també el nostre reconeixement als qui amb els seus escrits han col.laborat en aquesta edició.

El dibuix de la portada és obra de l'ex-alumne Xavier Viñolas. És l'entrada de la fàbrica vella de Can Casacuberta, l'any 1934.

LLINDA

aparició del setè número de L'AMIC, és un goig que volem compartir amb tots els que treballem en el seu muntatge. Volem que per a tots els ex-alumnes, a més del record devers el seu naixement, sigui un esglaó on fem un punt d'espera, per tal de trobar més curt el temps que separa dos retrobaments.

ls col.laboradors del nostre apreciat butlletí L'AMIC, us volem assabentar que la llinda d'aquesta nova edició, té per objectiu trametre-us el nostre més sincer agraïment, perquè sense la vostra col.laboració no s'hauria pogut portar a cap la present publicació. Reconeixem la bona disposició dels companys i companyes, que amb senzillesa i humilitat hi cooperen, ja que justifiquen que en ser posseïdors de **voluntat**, és palès que també **poden** fer-ho.

illorar les estructures que atenyen l'ordenament de les nostres trobades i de la publicació de L'AMIC, han estat sempre les nostres inquietuds. Sovint hem suplicat col.laboració. Avui dia, som molts els que lamentem que una bona part de la societat, es desentén dels quefers comuns i som prou hàbils per reprobar-los aquesta manera d'obrar, però, és que nosaltres estem sempre disposats a treballar en benefici de la comunitat, tot i sabent que si volguéssim tindríem temps i capacitat per fer-ho?

és que col.laborant a L'AMIC, d'una manera o altra contribuïm amb aquell granet de sorra que, per petit que sigui, serveix per a fer més digne i culte un poble com el nostre, del qual cada dia ens en sentim més cofats.

ar cadascun dels nostres llegidors, entitats col.laboradores que d'una manera o altra ens haveu recolzat i estimulat per la preparació de la trobada i del muntatge de L'AMIC; els que haveu tingut voluntat hi heu pogut fer-ho; els que ho hauríeu pogut fer però us ha mancat coratge. A tots, els nostres millors desitjos perquè fruiu d'un feliç any 1991, que malgrat que per a molts, la fita sembli ser el 92, nosaltres no volem oblidar-nos del proper.

BON NADAL i BON ANY!!!

BENET VALENTÍ i GUITART

DE CASA ESTANT

De casa estant, veig els Àngels,
joliu santuari blanc
que, del cim de les Gavarres,
domina tot l'Empordà,
el Gironès i la Selva,
la Costa Brava i el mar.

De minyonet ja hi anava
amb mos pares i germans
que, amb veïns i gent del barri,
fèiem colla tots plegats.

Cap allà a mitjan setembre,
quan l'estiu recalitrant
començava a amainar veles,
solíem pujar allà dalt.

Sortíem de casa nostra
amb cel encara estrellat,
i tris-tras cap a Girona
tot just mig desensonyats,
amb la motxilla a l'esquena
o una bossa de costat.

Passàvem per les Pedreres,
de matí, a punta de clar,
i en sortir el sol ja **escalàvem**
l'aiguavessant d'un serral,
seguint senderes fressades
i començant a suar.

En ésser a la font d'en Lliure,
hi fèiem alto un bon quart,
per recuperar energies
i per beure aigua picant.

De la Casa de les Figues
bosc endins, per un atall,
fèiem cap a una sureda
on hi havia un arbre estrany:
era el suro de les pedres,
migpartit, fes per un llamp.

Les noies que no volien
quedar-se per vestir sants,

per provar sort hi tiraven
tres pedres del camí estant.

Quan un dels rocs romanía
sobre el tronc, a l'esbornac,
deien que això senyal era
que, abans no s'acabés l'any,
la donzella afortunada
ja tindria el seu galant.
Si tots tres a terra queien,
ho repetien tornant.

Anàvem al santuari
un cop cada any, pel cap baix,
a visitar-hi la Verge,
a fer un bon àpat de camp
i a contemplar el panorama
que es veia des d'allà dalt,
sobretot les illes Medes,
si el cel no estava emboirat,
i el mar que, de prop, encara
molts no l'havíem vist mai.

Enceníem foc a terra,
amb tres pedres per fogall,
com qui juga a coudinetes,
per fer-hi coure el dinar.

Amb la clàssica arrossada,
una plata d'enciam,
botifarres a la brasa
i pa i vi d'acompanyants,
teníem teca a bastança
per atipar xics i grans,
fins aquells que feien gala
de menjar com uns alarbs.

Per postres, coca ensucrada
i grana de capellà,
o galetes de can Plaja,
de la millor qualitat,
i fruita de temporada,
com ara raïms moscats,

tot regat amb vi de missa,
que, als romiatges, hi escau.
Recordo que, una vegada,
àdhuc vam beure xampany,
que llavors se'n destapava
només per festes anyals.

Havent dinat, la mainada
ja frissàvem per jugar,
i anàvem a saltar i córrer
per tal de pair el repàs,
mentre els grans feien la sesta
a l'ombra d'algun pinar,
o feien petar la claca,
traguejant de tant en tant.

Més tard, tots ens arribàvem
a beure a la font d'en Llach,
part davall de la capella
per la banda de llevant.
Hi restàvem força estona,
ja que era un paratge grat,
fins que havia arribat l'hora
de tornar cap a la llar.

A mitja tarda, enfilàvem
tresqueres i viaranys,
tot davallant xano-xano,
fent xerinola i cantant.

Uns collien flors bosquines,
altres, herbes de remei,
i de vegades hi havia
qui trobava algun bolet.

A la Casa de les Figues,
punt d'arrest quasi obligat,
hi soliem fer pa i trago,
a guisa de berenar.

I a estirar de nou les cames

a fer camí caminant,
ja que, per camins de cabres,
feia de més bon anar
a peu que a cavall d'un matxo,
tant més no tenint-ne cap.

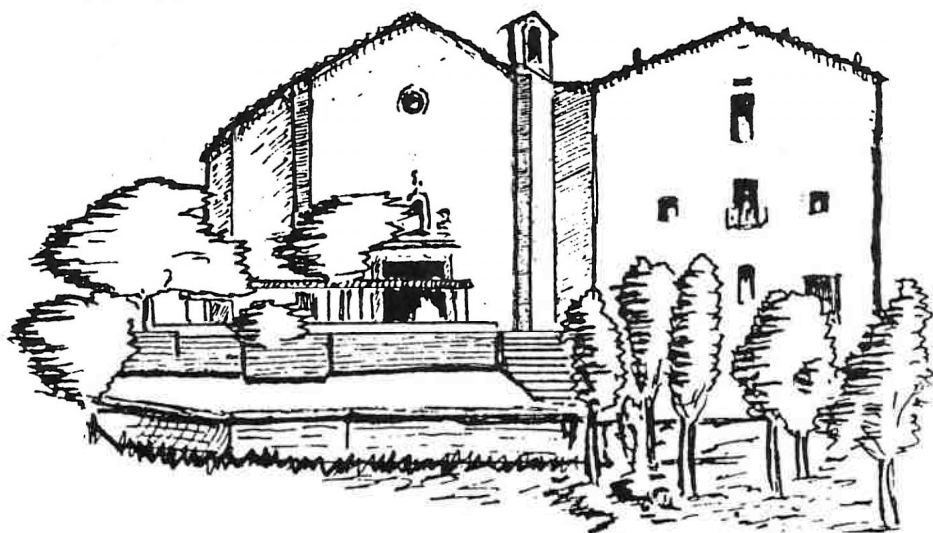
Com que molts romancejàvem,
se'ns havia d'abrivar:
"Au, som-hi, endavant les atxes!",
cridava un ex-caporal
que havia estat a la guerra
de Cuba, el segle passat.

I avall va, que fa baixada!
per dreteres i tiranys,
trescàvem cap a Girona,
però per l'altre costat.
Si al matí, per les Pedreres,
eixiem de la ciutat,
a posta de sol hi entràvem
per la vall del Galligants,
passant per la font del Ferro,
sense passar-hi de llarg,
car venia de primera
tornar a beure aigua picant.

A ranvespre érem a casa,
just a l'hora de sopar,
mes, com que no feia gaire
que ja havíem berenat,
amb pernil i pa amb tomata
ens podíem apanyar.
(Mal que no hi hagués turistes,
això ja estava inventat).

Són records que se'm desvetllen
de fets viscuts fa molts anys,
albirant l'alba capella
dels Àngels, de casa estant.

IU BOHIGAS

LA CREU ENDERROCADA

Al marge de la vella carretera,
que vol passar pel mig de Montcallís,
s'adreça una vetusta creu de pedra
que van plantar-hi el vells d'aquell país.

Ample graons hi ha per a pujar-hi
que salten la mainada tot jugant,
als pobres vells xarucs els plau anar-hi
la creu atrau a tots com un infant.

Braços en creu el Crist morent en l'aire
saluda i beneeix el viatger,
el camperol que no s'atura gaire
i el bon vailet menut i rialler.

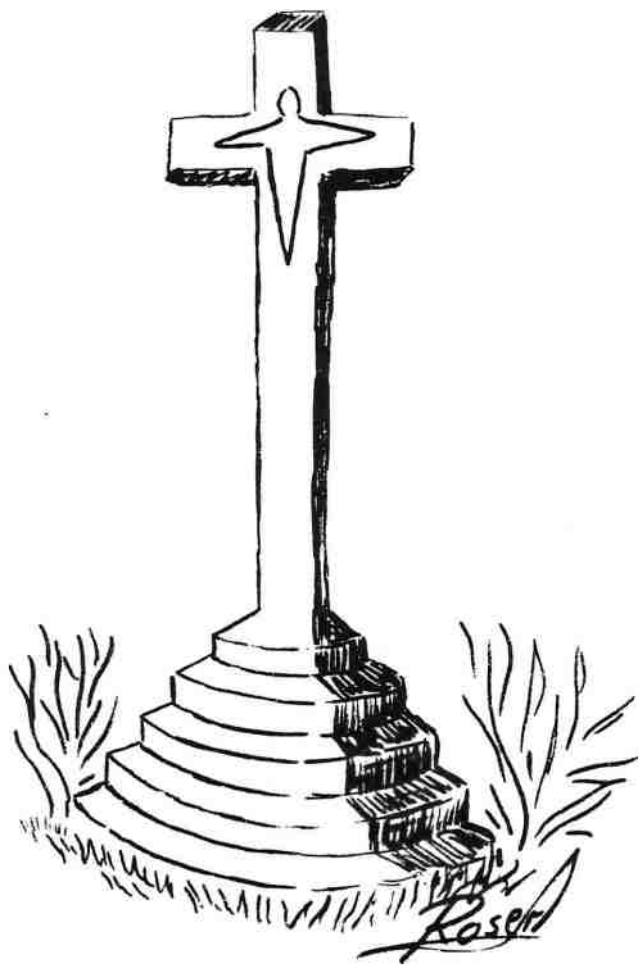
Tots la veuran la gran creu, alçada
com un signe de mort sota el cel clar,
puig saben que és la joia més preuada
que al pas del viatger poden mostrar.

Que el poble protegeix de nit i dia,
que els seus graons han eixugat molts plors,
al seu redós l'amor més pur hi nia
la creu de pedra es va voltant de flors.

Mes un matí, tot just a trenc d'albada,
quan no s'escolta encara cap ressò,
uns camperols que anaven de passada
han vist un espectacle colpidor.

La vetusta columna que aguantava
aquell joell del gòtic català,
esmicolada en els seus trams restava
i el Crist bocaterrosa més enllà.

La nova s'ha sabut tot de seguida,
a colles hi ha anat tota la gent,
tothom censura el gest d'aquell valent
que emparat en la nit negra i silent
a destruir una creu no ha vacil·lat,
sense veure que la creu ens agermana
i que del món és la sola veritat.
Amb sos ulls de bondat girats al Pare
el sofriment del rostre era molt gran
però ha semblat com si digués encara:
"Perdò pels que no saben el que fan."

Poesia recitada per en **Lluís Sánchez**
el març del 1962, en un programa radiofònic
durant la Setmana Mariana celebrada a Bonmatí.

DIADA DEL MESTRE

Parlament efectuat per Carme Ballesta, en nom dels mestres i familiars durant l'acte d'homenatge del 10 de juny, amb motiu de la VI Trobada d'ex-alumnes.

Un any més tinc la gran satisfacció de poder compartir amb vosaltres una diada tan entranyable.

Recordant anteriors trobades veig que totes han tingut el seu especial atractiu i significació i això és així perquè aquestes són el fruit de la gestió d'una comissió d'ex-alumtreball incansable ple més important amb han sabut superar-se guint captar el cor de gran sort de ser con-

Però potser d'un mestre que va de vosaltres els anys avui té una especial dedicada a evocar la tots els mestres, els d'ahan desenvolupat la humana entre vosalèpoques difícils ja pasobliques com en també de lluita consumàxima qualitat d'ennostre joventut, que és ha de perpetuar en el futur, en una societat plena de possibilitats però que cada vegada exigeix més.

DIADA DEL MESTRE - En Xavier Viñolas, s'adreça a Pilar Saltor, Vda. de Busquets, durant l'acte d'homenatge al seu espòs.

nes, que amb el seu d'enginy i el que és il.lusió i companyonia, any rera any, aconsetots els que tenim la vocats en aquest acte. per a mi, com a filla compartir amb molts de la vostra joventut, significació, ja que està figura del mestre, la d'abans i els d'ara, que seva tasca docent i tres, dia a dia, tant en sades però no per això temps millors però tant, per aconseguir la senyament per a la la que en definitiva ens

Sempre que penso en la qualitat de l'ensenyament, em ve a la memòria un comentari que feia sovint el meu pare, deia: "el progrés i el benestar dels pobles, són en part el resultat d'haver tingut uns bons mestres, que juntament amb els pares i sense regatejar hores de treball i sacrifici han sabut formar la joventut per poder triomfar a la vida". Fet aquest comentari, miro i us veig a tots vosaltres.

Permeteu-me una reflexió en veu alta: alguna cosa té Bonmatí, la gent de Bonmatí, que no tenen d'altres pobles, una comunitat i un companyonatge com el vostre no s'improvisa, és la tasca de tot un poble agermanat, intel.ligent i progressista, que ha sabut superar-se i oferir una realitat agradable i un futur ple d'esperança, la conclusió no pot ésser una altra: Bonmatí ha tingut molts bons mestres i molts bons alumnes, tots vosaltres en sou la prova.

Gràcies en nom de tots els mestres, per totes les vostres atencions, i per molts anys podem seguir veient-nos en aquesta diada tan entranyable. GRÀCIES.

NOUS AMICS

Quan vam començar les primeres trobades, tots vam comprendre que serien un vehicle de retrobament d'antics alumnes, companys d'infantesa i també de joventut. Ara, després d'uns anys, cal reconèixer que no sols hem aconseguit aquest objectiu amb escreix sinó que em sembla que han servit per a mantenir velles relacions humanes i fer nous amics. Això és el que avui em permet de tenir l'oportunitat de realitzar un breu entrevista al nostre benvolgut amic i company Jaume Pons, compositor de l'himne de la nostra trobada perquè així tots puguem conèixer millor en Jaume. Molt amablement m'ha concedit aquesta oportunitat; passaré, doncs, a plantejar-li el qüestionari, ja que en Jaume, no necessita cap més presentació perquè per a tots nosaltres, és ben coneguda la seva bonhomia i simpatia, a causa de la seva participació a les trobades, juntament amb la seva simpàtica i bella esposa Maria.

Jaume, anem de cara al gra.

A quin poble vas néixer i de quina família procedeixes?

Vaig néixer a Santa Maria de Corcó (L'Esquirol) i sóc fill de pares molt humils, però molt bona gent; vaig néixer l'any 1918.

Sou molts germans?

Només tinc una germana, la Maria, més gran que no pas jo. Ens hem estimat sempre.

Quin va ser el teu primer ofici?

Dels onze anys als tretze, vaig estudiar al Seminari de Vic, després vaig alternar la vida del camp amb la de matalasser; dels trenta anys als seixanta vaig treballar a una fàbrica tèxtil de Manlleu.

Et fou difícil d'entrar en el món de la música?

Molt, però molt difícil. No obstant i això, des de molt petit influenciat pel Sr. Rector ja practicava amb un simple flaviol de canya, cançonetes populars.

Quin va ser el primer instrument musical que vas tocar?

Primer el violí, que vaig aconseguir amb moltes penes i treballs, i quan ja tenia vint-i-cinc anys i era pare de família, el trombó de vares, el fiscorn, la guitarra i el contrabaix.

En quants conjunts, cobles o orquestres has col·laborat?

En molts, vaig començar en el conjunt "Els Rítmics" de L'Esquirol i vaig acabar en l'Orquestra Cobla "Els Fonts" de Manlleu.

Creus que la música és un art o un ofici?

És un art força difícil, si no es té pas una veritable vocació i sacrifici.

De quina composició estàs més cofoi?

De moltes i d'entre elles "Retrobament", "Bonmatí 1896" i "Bell Cabrerès".

Refaries alguna de les teves obres?

És possible que alguna sí, però en conjunt estic satisfet de totes.

Quan l'amic Pere et va ensenyar la lletra de l'himne de la trobada, compregueres de seguida el seu significat?

No solament el vaig comprendre sinó que amb aquella lletra tan meravellosa de l'Isidre, ja em vaig veure salvat.

Havies sentit a parlar alguna vegada del poble de Bonmatí?

No n'havia sentit parlar mai, però ara sí, ja que tinc la joia de conèixer-lo i estimar-lo, sobre tota la seva

gent.

Recordes més o menys quantes sardanes i peces musicals has compost?

De sardanes sobrepasso de les noranta, un parell de poemes simfònics, caramelles, himnes i una dotzena de ballables.

Amb quin instrument t'agrada més executar?

Tots m'agraden molt, però des de que vaig estar malalt fa trenta anys, només puc tocar el violí i el contrabaix, o sia instruments que no requereixen bufar.

Jaume; vols afegir quelcom més en aquesta senzilla entrevista?

En primer lloc agrair-te la deferència i finalment expressar el reconeixement de l'esposa i meu a tots els bons amics de les trobades, i molt particularment als ex-alumnes que les han fet possibles, ja que mai no oblidarem les entranyables vivències que hem compartit tots junts.

Res més Jaume, sinó donar-te les gràcies per la teva amabilitat.

És interessant de comprovar, que les nostres trobades són un mòbil, que en el camí de la vida ens dona uns valors d'amistat i germanor que ens enriqueixen a tots i que fa que només set anys, eren impensables. Així és que cal puntualitzar que L'AMIC és un engranatge que compleix una doble funció, servei per comunicar-nos i contribuir a la difusió de l'esperit humanístic.

Per últim, aprofito aquesta ocasió en dates tant significatives que coincideixen en la publicació d'aquest número de L'AMIC, com són les Festes de Nadal i Any Nou, per felicitar-vos a tots, companys, ex-alumnes i tot el poble de Bonmatí.

Fins el pròxim any si a Déu plau.

JOAQUIM VILA

NOTA AFEGIDA PER LA REDACCIÓ DE L'AMIC

Aprofitant l'entrevista efectuada per en Joaquim Vila a en Jaume Pons havem cregut oportú d'afegir-hi l'extracte del treball que li va dedicar la revista "MANLLEU" el dia 10 de juny del 1988 que deia així:

La dedicació musical d'En Jaume Pons i Jufre, es vé traduït, pausadament però sense descans, en la composició de belles melodies sardanístiques. Un bon repertori de les seves partitures integren el bagatge de diverses cobles.

Això fa que el nom, i el renom, d'En Jaume Pons sigui bastament conegut arreu del món sardanístic. Els títols de les sardanes i, en molts casos, de llurs dedicacions, són sempre una deu d'inspiració. Per tant, una tònica de selecte música. D'ací que no és estrany que se li confiïn algunes partitures, atesa la seva voluntat i sentiment melòdic.

Així, com a exemple, el passat diumenge dia 5, a Bonmatí es va estrenar amb gran èxit la sardana "Retrobament" encarregada per una agrupació d'Antics Alumnes de l'escola d'aquella joliva població. Aquesta sardana, supeditada a una lletra, fou corejada entusiàsticament pel poble i, més tard, interpretada per la Cobla Atlàntida.

En la mateixa tanda s'interpretà també la sardana "Bell Cabrerès" del nostre músic.

Jaume Pons fou objecte d'afalacs i felicitacions, esdevenint el rei de la festa d'aquell poble de LA SELVA.

Mentrestant, a Manlleu, un altre escaient detall ben meritori: fou també el passat diumenge, festa de la Mare de Déu de la Font, quan davant del "dell d'aigua gemada", una cobla feu vibrar per primera vegada les notes i acords escaients de la sardana "La Font de la Mare de Déu". Una mostra més del compositor tan arrelat a les nostres tradicions i enamorat de la nostra dansa.

Des de fa unes setmanes -i ho anotem com a complement de l'actualitat d'En Jaume Pons- en els col·legis de Manlleu s'està assajant l'Himne dels Focs de Sant Joan; la inspirada i solemne música del qual, es deu igualment a Jaume Pons. Himne que fa pocs dies es cantà a la Catalunya Nord amb motiu d'un congrés dels Focs de Sant Joan.

A UN XIPRER

No sabent gaire què fer
puig estic com ensopit,
calentet i des del llit
em distrec amb un xiprer.

Dels arbres d'aquest País
és per mi el més elegant,
d'un verd fosc exhuberant,
ben girbat, esvelt i fi.

Tretze anyades han passat
que petitó vaig plantar-lo,
mentre creix arrecerat,
ufanós, el vent gronxant-lo.

Els ocells hi són jolius:
el pardal la nit hi passa,
la cadenera hi té el niu,
el verdum hi fa cantades.

Rep la pluja indiferent,
besa el sol i les glaçades
bellugant-se dolçament
al prim oreig de la tarda.

Els tramuntanals el vinclen,
els flocs de neu l'engavanyen,
restant quiet i silenciós
ple de pau entre la calma.

Des de lluny és molt vistent,
als seus peus la vila esguarda,
sentinella indiferent
fort i ferm sense immutar-se.

Bell xiprer de casa llur,
soca forta, fullam aspre,
et vull símbol benvolgut
d'amor, pau i benaurança.

BALCONADA D'AMISTAT

En un homenatge al malaguanyat Ramon Trias Fargas, la presentadora de l'acte el va qualificar com una "escletxa d'amistat".

Nosaltres, a Bonmatí, en la trobada del dia 10 de juny passat, també vam retre un homenatge. Un homenatge als nostres Mestres. També hem obert una "escletxa d'amistat".

Com a fill d'un dels homenatjats em crec en l'obligació moral de parlar d'aquell acte. I el primer que haig de dir és que, al meu entendre, aquella emotiva trobada no fou solament un homenatge a la persona física de cadascun dels mestres. Ho fou, també, a les virtuts que, idealitzades, descobríem en aquells educadors: entrega a la seva feina, amor als seus deixebles, fe en el nostre futur, senzillesa, honestedat,...

El fet de recordar aquells Mestres era simplement perquè quedés constància de quines virtuts volem tenir els bonmatinencs que ens hi sentim representats. Voldríem ser com eren aquells mestres.

Voldríem que aquell acte fos com una escletxa per la qual es filtrés tot el pom de virtuts idealitzades de què els homenatjats eren portadors.

I voldríem que aquell moment obrés com a perenne estímul sobre les nostres conductes. Per això, per materialitzar-lo i perpetuar-lo, sorgí el suggeriment d'intentar que es doni a un dels nostres carrers el nom de "CARRER DELS MESTRES". Carrer dels homes vocacionals; dels homes que saben estimar; dels que tenen fe en el futur de les generacions que pugen; dels senzills; dels honestos.

Oidà que aquesta iniciativa prosperi. M'agradaria molt que un dia em pogués passejar pel carrer de tots els mestres. Fins i tot meu. I recordant l'acte del qual sorgí la iniciativa, fer meditació, tot passejant, sobre les virtuts que, a través dels Mestres, homenatjàvem aquell dia 10 de juny de 1990.

La filla d'un dels mestres homenatjats (la filla del Sr. Ballesta) va dir que segurament és cert que "Bonmatí va tenir molt bons mestres. Però no és menys cert que Bonmatí va tenir, també, molts bons alumnes". Els alumnes que volen ser com aquells mestres i que volen recordar perpètuament el seu compromís donant a un carrer el nom de "CARRER DELS MESTRES".

Jo crec que aquell homenatge fou més que una escletxa d'amistat. Fou una autèntica "BALCONADA D'AMISTAT".

La meva obligació era deixar-ne constància. Així ho faig.

JAUME GALÍ

FIRES A GIRONA

Les nostres Trobades anyals són com un santuari de pelegrinació, que en certa manera ens coacciona a rememorar una colla d'esdeveniments o circumstàncies de la nostra juvenesa. Totes les celebracions, posen en evidència el lligam que tenim amb la nostra terra o amb el nostre poble, com un peculiar instrument d'il·lusió i de nostàlgia, amb converses que quedaren endarrerides amb els amics. En les poques hores que hi som, no donem abast d'assimilar-ho tot. Aquesta possibilitat, es palpa com un desig gairebé obsessiu. En algun moment, i davant d'un lloc determinat, restem en silenci i amb un vel d'emoció, ens parem en aquest trosset de món, no massa conegut, per reprendre lentament els pensaments. El ressorgiment d'una sèrie de vivències es fa palès.

Tan bon punt volem entrar al poble, deixant la carretera, topem amb l'estació i el lloc on hi havia les vies i l'andana del vell i entranyable carrilet. Em penso que quan, tot esbufegant, feia el seu viatge treballósament cap a la capital de la província, després que el maquinista, amb una pertença més o menys suau, agafava embranzida per anar cap

a les Fires de Girona. Uns vagons pleníssims de noies i de nois fent xerinola tot el camí, fotent-se sovint del revisor uniformat, que com un equilibrista, passava pel defora anant d'un departament a l'altre, per demanar els bitllets. A la tornada semblava que encara hi havia més gent. Tothom deuria esperar els últims trens per sortir. No sé, si era per excés de carga o per deficiències d'organització, sempre hi havia alguns vagons que per satisfacció del jovent, anaven sense llums, o almenys estaven apagats.

Per fires, es pot dir que començava oficialment la temporada hivernal, prescindint que la fred vingués abans o després. Les noies aquells dies, aprofitaven per posar-se l'abric, encara que no sempre es podia estrenar. Formava part d'un costum generalitzat. Els nois també es protegien, normalment amb jersei i bufanda, i els més privilegiats amb abric. Era curiosa aquesta rutina. Fins el vint-i-nou d'octubre o primer de novembre no se sentia la necessitat de resguardar-se de la frescor.

Ja que no podem refer el camí del passat, ho fem amb el pensament. I tots tindrem records agrada-

bles d'aquells viatges i d'aquelles Festes. Remuntar-nos al temps de la infància, sempre es motiven evocacions diverses. En algunes ocasions, fins i tot amb regust agredolç. Il·lusió per les parades i atraccions de les Fires, i decepció per no poder fruir-ne ja que les finances familiars, no permetien massa dispendis, i almenys per el que fa a mi, m'havia de conformar amb algun llamí per berenar, que solia ser el clàssic "xuíxo" gironí, i també perquè no, d'una petita joguina del preu únic de NORANTA-CINC CÈNTIMS. O, si les circumstàncies eren favorables, tant en la part econòmica com en la de comportament, es podien aconseguir dues coses, amb la promesa explícita de fer bondat, almenys fins a Reis, que ja tornaria a pidolar quelcom. Recordo molt bé aquest preu psicològic de **noranta-cinc cèntims**, per no traspasar la barrera de la pesseta. Ara ens pot semblar una fotesa, però deuria representar com a mínim, unes tres o cinc mil pessetes actuals. Tota la quitxalla sabiem que a Girona a la rambla hi havia una botiga de joguines que en deien a can noranta-cinc.

El sol fet d'anar a Girona amb els pares,

ja era una solemnitat. I Tantes botigues boniques! I Tanta gent! I Aquella llarga filera de parades de joguines!. Es podia contemplar una formosa panoràmica d'entreteniments capaç de seduir l'ànima més estoica de qualsevol sentiment infantil. Sense pressa, però sense treva, era qüestió d'escollir la que més ens agradés, sempre però amb el beneplàcit dels pares. I Faltaria més!

Agafar el carrilet d'Olot, també era una festa! En aquells petits vagons en què semblava que estaves en família, o aquells més llargs, amb el passadís al mig, que més tard en veure els normals de via ampla, donaven l'impressió que els nostres s'haguessin encongit.

Una reminiscència entenedridora d'aquells viatges gironins dels anys de la infantesa, són les imatges de nens i nenes de l'Hospici, amb la uniformada bata de ratlles, sovint llargueta probablement perquè pogués tornar a servir el pròxim any per a ells mateixos o per altres interns. Ens els miràvem amb uns ulls oberts, plens de singularitat, potser sense entendre massa la seva problemàtica situació. Les seves cares esblanqueïdes com un glop de llet, ja fos per no

prendre degudament el sol ni l'aire, o potser per manca de suficients aliments. Una estampa afligida d'infants desvalguts, amb ulls esmoreïts i amb un futur incert que afortunadament ara no existeix. Els he recordat moltes vegades, amb una sensació de tristesa infinita i alhora d'impotència. De totes maneres però, no ens enganyem, els miràvem possiblement tapats per l'egoisme i la despreocupació pròpia, en constatar que nosaltres estàvem a cobert d'aquestes primàries necessitats.

Tots anaven en fila de dos, agafats de les mans i quan passaven, fent el badoc, per davant de les vitrines de les pastisseries, totes resplandents de llum i de colors virolats, devoraven amb els seus ulls pansits, els pastissos exposats. Les seves boques s'omplien de saliva contemplant-los embadalits. Alguns més atrevits, se separaven de la fila i encastaven el nas contra els vidres dels aparadors i amb l'alè propi d'aquells dies fresquets, feien una espècie de boira prima, per escriure-hi el seu nom, el d'un amic, amiga, o qualsevol petit dibuix. Els més agosarats, s'hi atansaven i llepaven els vidres, temptats d'atravesar la porta per gaudir de tanta dolçor. Eren marrecs que segurament no celebraven les Fires de Sant Narcís com la majoria de mainada de la seva edat. Que no resseguien les parades dels firaires com fèiem

El tren d'Olot, tot passant pel pont de Can Pipeta, bo i portant els viatgers cap a les fires de Girona.

nosaltres. En el seu caminar ensopit, tot els distreia, rebent sovint reprimendes de les monitores. Sentien interès per totes les coses. No estaven acostumats a les multituds, ni a l'enrenou que produïen aquelles Festes. Tot els cridava l'atenció. Les atraccions, les joguines que mai no podrien posseir, la gent endiumenjada, el tragi, bullit i ànsia del jovent, etc., etc.

I sens dubte, deurien preguntar-se, per què ells no anaven amb els seus pares o familiars?, quan advertien el nostre passeig acompanyats dels nostres progenitors. Òbviament, deuria ser motiu de meditació en la soledat o aïllament dels seus dormitoris. No sé fins a quin grau, nosaltres amb la nostra escassa capacitat de discórrer, ens podíem fer càrrec, que potser els feia

falta el caliu d'uns pares i d'una llar. Segurament cap d'ells no havia mai conegut positivament ni una cosa ni l'altra.

És evident que, en aquests temps en què el déu dels diners ho domina tot, al jovent actual se'ls farà difícil, d'imaginar aquelles escenes de nenes i nens abandonats per la societat de consum, mancats d'amor familiar, per més bé que els cuidessin les abnegades monges que en tenien cura i que havien acceptat l'exigent compromís de fer-los de mare i pare en una peça.

I deixant Giro-na, que com l'eslògan, a mi també m'enamora!, i amb un aiguabarreig d'aquestes melanconioses imatges i sentiments, junt amb moltes evocacions de la nostra infantesa, esperarem que, din-

tre d'uns mesos, quan el sol ja no ens ofereix la seva calor, vidrà el fred i llavors ens arribarà l'escalf del nostre butlletí "L'AMIC", amb reportatges, curiositats, notícies i missatges rellevants, que ens faran recordar altres ambients, altres vivències, i diferents esdeveniments embogidors del nostre poble de naixença i la seva comarca. Escrits que ens oferiran l'oportunitat de recuperar efemèrides de la nostra infància o joventut, i malgrat la probable grisor de l'època hivernal, ens recrearem amb la seva lectura, tot recuperant el nostre Bonmatí.

PERE MOTJER
(des de Manlleu)

EL MASSÍS DE SANTA MAGDALENA DEL MONT

Eixit d'entre unes valls, les més gemoses,
gelós del Pirineu, enlaira crestes
per fer de missatger dels nostres pobles
envers el blau del cel i les estrelles.

Infantat entre la calmosa plana
i mogudes entranyes olotines,
tan prompte ens dóna les glevades rases,
com estimballs que els cors ens esgarriren.

Ple de roures i alzines al migdia,
fagedes al costat de tramuntana;
pels espadats, els boixos que s'enfilen;
en els faldars, el verd del pastoratge.

Arreu del bosc, hi brolla l'aigua clara
que en mil cristalls s'espolsa entre les roques...
salta amb orgull formant la gran cascada,
o humil s'esmuny sota la gerda molsa.

Un esparver fa niu en la cinglera;
un reietó salta de branca a branca;
la Verge s'ha amagat dintre la penya...
refila un rossinyol: un prec li canta.

I dalt de la carena una talaia:
el Puigsacalm, que presideix la serra,
perfil airós de la serena clara,
vigia etern, verdes maragdes vetlla.

Més alt que el Puig del Llop i el de Tossell,
l'acaronen tots els vents de la rosa,
i els ulls s'esplaien mirant a tots indrets,
quan el sol el deslliura de la boira.

Al seu voltant: les verdes valls feineres;
la gran ciutat d'Olot, preuada joia,
perla d'encís d'aquestes nobles terres,
que guarda amb gelosia el Montsacopa.

Mirant més lluny, s'eixampla el panorama:
des del Montseny al Pirineu: mil crestes;
de Montserrat a la Mediterrània:
pobles i llogarrets semblant pessebres.

I, havent refrescat la nostra gola
amb els cristalls de la Font Tornadissa,
Sallent avall, cascada que impressiona,
el nostre cor s'eixampla i dolç sospira...

Quan la lluna l'aigua de neu plateja,
un oreig fi ens diu, a cau d'orella:
ciutat d'Olot, bella, gran i feinerà,
treballa amb zel, que el Puigsacalm et vetlla!

CASIMIR PLA I ROCA

(Premi Poesia Ciutat d'Olot - Any 1970)

ANYS PASSATS, IL·LUSIONS TROBADES

Vull referir-me al retrobament d'enguany que amb tant d'encert ens tenen acostumats d'organitzar els nostres companys. Hem d'amoixar-los sincerament perquè no defalleixin en el seu entusiasme.

Jo tenia el pensament manyac posat en aquest dia, puix que l'any passat malauradament no vaig poder ésser-hi a causa de la mort del meu pare. La vida però, segueix el seu curs i a vegades ens posa entrebancs; i aquest any va arribar un moment en que la meua salut em va fer témer que hauria d'esperar que passés un altre any, per viure amb tots vosaltres aquestes hores tan entranyables. Per sort, uns dies abans vaig sentir-me millor i això féu, que m'atrevís a fer un esforç i no perdre aquesta trobada, que ja és per a mi una fita en la qual tinc l'il·lusió posada durant tot l'any.

Vàrem arribar molt bé. Al matí trobada, xerrada i salutacions. Després a l'església, emoció a l'hora de recordar als mestres. Aquí és on honrem la bona feina que feren al seu dia els nostres educadors. Els hem sabut recordar i estimar la seva memòria; d'aquí vé, que avui sabem estar a la recíproca amb aquest humil homenatge que ben poca cosa és al costat de la tasca que varen portar a cap en la seva entrega a la docència.

Emotivament, crec que tots ens tornàrem a sentir petits al viure els moments de l'entrega del nostre testimoni. Perquè és ben cert que no era pas un acte protocolari, sinó la transformació a la infantesa d'un

agraïment. Procurarem no perdre mai aquest digne saber estar, i tal com vaig dir en les meves últimes paraules a la filla del senyor Ballesta, "**llarga vida a tothom per poder rememorar aquells temps de grata memòria.**"

És una llàstima que no puguin ser-hi tots aquells mestres, puix xalarien de debò de veure aquells plançons que varen ajudar a créixer drets. Veuriem en les nostres trobades un petit bosc que els ompliria de plaer.

Cinc anys enrera, jo no hauria pensat mai poder recuperar la meua identitat de Bonmatinenc, ja que és ben cert que creia haver perdut les meves arrels. Gràcies a l'encert d'aquests infatigables amics i companys he pogut comprovar, que això no és així, que les arrels són vives i la identitat l'hem recobrada molts de nosaltres per mitjà d'aquestes trobades i de "L'AMIC".

Gràcies pel vostre esforç, que ens ajuda a tots a posar alegria per viure un cop l'any, unes hores amb germanor i trepitjant la terra que ens va veure néixer.

DES DE LA TERRA FERMA
JOAN BOADA SOLER

LA CREU DE VILANNA

El fet que tot seguit vaig a relatar, malgrat les indagacions que en principi he portat a cap m'ha costat molt poder arribar a les arrels. La manca de documentació que hauria de ser arxivada a l'Ajuntament de Bescanó i la destrucció dels llibres parroquials de Vilanna a causa de la guerra civil són la causa de la falta de dades. També la mort de certa gent vinculada a Vilanna fa que sigui molt exigua la informació que s'ha pogut recollir. Més el poc que s'ha pogut assolir ha estat per "vox populi" i gràcies especialment a gent octogenària que molt amablement m'ha relatat. Malgrat que per un altre conducte, com després veurem, he pogut recollir més documentació.

Es tracta d'una creu amb un base de pedra que hi ha plantada a Vilanna al peu del camí, que va des de l'antic baixador del tren a l'església parroquial. Aquesta creu ha estat el mòbil que m'ha induït a conèixer el perquè del seu emplaçament.

És una creu-monument que porta esculpits els noms de nou joves que van morir en aquell mateix lloc. La data posa: 14 de setembre del 1913 i la dedicació i el record el fa la Joventut Jaumista de Girona. Aquesta data ha estat el punt de partida, per més tard trobar informació en els diaris que s'editaven en el dit any. Els pocs descendents de les cases més antigues de Vilanna expliquen que, com a causa del malestar polític que imperava a Espanya, una nit es van reunir en una masia de Vilanna, coneguda per can Vilallonga, set joves. Pel que sembla era una reunió que per la política del moment podia ser subversiva. Va haver-hi el típic confident i, a la una de la nit, en observar que l'esmentada reunió podia ser certa, els mossos d'esquadra de Girona que estaven a l'aguait, van posar-se en contacte amb la guàrdia civil de Santa Coloma de Farners, que era la responsable del lloc.

Van anar-hi caminant passant per can Bora i van sorprendre els joves i els van detenir. Concretament: De què es tractava en tal reunió?

- Els vells de Vilanna mai no ho han pogut saber. El fet és que els mossos d'esquadra i la guàrdia civil es van dirigir amb els joves emmanillats vers una casa que té de nom can Serinyà. L'esmentat Serinyà, era el jutge del poble i alhora un propietari de molt de renom. Va donar als mossos d'esquadra l'ordre d'afusellament i van portar a cap l'execució aquella mateixa nit. Els trets van ser escoltats des de la rectoria, ja que la distància és curta. Va personar-s'hi el capellà i va escridassar els mossos per haver portat a cap tan dura acció. Es va lamentar de no haver-los pogut administrar els auxilis espirituals i el jutge li va contestar: "Aquesta gent no tenen perdó en aquest món ni en l'altre."

El veí de Vilanna, en Joan Vilamitjana, de can Solerich abans de morir, als seus 81 anys, m'explicava que la seva mare de molt joveneta, aquell matí va quedar aterrada, quan sense saber el que havia succeït a la nit, va trobar-se amb nou persones immòbils allargassades al peu del camí, on ella havia de passar. L'endemà van ser enterrades al cementiri de Vilanna en uns nínxols d'un senyor de Girona que sembla que era addicte als carlistes.

Entre els detinguts hi havia el cap de casa de can Vilallonga, i com que la seva dona va creure que els traslladaven a Girona per prestar declaració, va donar diners al seu fill perquè els portés al seu pare. El noi en arribar al grup, també va ser detingut i afusellat junt amb el seu pare i tots els altres. Per això l'inscripció de la pedra del monument diu: Salvador Serinyà i Josep Serinyà de Vilanna. El cognom no té res a veure amb el jutge. Pel que es veu l'afinitat només era amb el cognom.

Al cap de pocs mesos va morir el jutge, com he dit, un gran propietari i d'edat no gaire avançada. Va morir en caure del capdamunt d'una escala i quedar desnucat. Aquest desenllaç va ser motiu de molts comentaris i com que no tenia gaire estima entre els veïns la gent recordava la perversa frase per ell pronunciada que

deia: "no ha tingut auxilis espirituals i no té perdó ni en aquest món ni en l'altre."

Aquesta és la petita història que he pogut recollir que no s'aparta d'aquest cercle tancat que els més vells recorden haver escoltat dels seus avantpassats.

La creu va ser aixecada per commemorar aquest fet. El 14 de setembre del 1913, va ser beneïda i inaugurada i era diada festiva que és recordada per algun vell, però l'explicació del succés no es perllonga més d'allò que s'ha mencionat. Els que recorden la festa diuen que era un diumenge i que els jaumistes de Girona van organitzar un tren especial fins a Vilanna i es va fer una gran festa. La foto que acompanya el present treball en què les banderes, els estendards, la cobla, els barrets i la vestimenta del temps i la gran gentada, donen testimoni de la gran diada que es va portar a cap. En la presidència hi podem conèixer a "D." Manuel Bonmatí de Cendra, fundador de la colònia que porta el seu nom, gran carlí, que feia poc que havia abandonat l'activitat política a causa del seu precari estat de salut.

Vull fer notar que popularment i governativament degué ser un fet indigne, ja que l'actuació dels mossos va ser motiu de la dissolució del cos en la província de Girona.

Pel juliol del 1936, com a conseqüència de la revolució, preludi de la guerra civil espanyola, fou destruït tot allò que era un símbol religiós. (Entre altres coses l'arxiu parroquial que ben segur explicava aquest fet). La ignorància, va fer que es parés més compte en una creu, que no pas en un monument i el seu significat, que possiblement desconexien. La creu-monument va ser destruïda mitjançant un explosiu. La fragmentació va restar espargida i abandonada durant els trenta-dos mesos que va durar la guerra civil, en els llocs que l'ona expansiva la va expedir. L'any 1939, un cop finalitzada, l'empresa C.A.D.I.E. propietaria de

la central elèctrica de Vilanna, va subvencionar la seva restauració i per a portar-la a cap, va recuperar les peces i trossos que li van ser possible. Àdhuc es va recobrar la base del monument que estava al servei d'un pagès que l'utilitzava en l'aplanadora per anivellar la llaurada. És lamentable que un fet històric sorgit ben a prop de casa nostra hagi romàs tant de temps ignorat.

Fins aquí és el que he pogut indagar amb gent del poble, però en el diari "EL NORTE" de Girona del mes de setembre del 1913, s'ha pogut extreure la versió que tot seguit s'expressa.

14 de Setembre de 1913 - L'acte d'inauguració de la creu que recorda la mort de nou joves a Vilanna. El senyor de la circumferència és «D.» Manuel Bonmatí, fundador de la colònia. (Foto cedida gentilmente per la casa Horta de Vilanna).

Diferents números de l'esmentat diari tradicionalista, fan al·lusió a "l'aplech" que es preparava a Vilanna, per honorar la memòria de les persones mortes en aquest poble en circumstàncies estranyes l'any 1851.

Deixen veure tals escrits que la vida política del país l'any 1913 estava molt enrareda i molt carregada de passions, i l'esmentat diari, portaveu del partit carlí, exalta cap al seu costat el pensament polític. La creu que allí s'està aixecant és sufragada per aportacions voluntàries dels seguidors jaumistes i carlistes, tal com es pot comprovar en les diferents relacions del diari de l'època.

El treball que més destaca "EL NORTE", és l'article que titula "Jorn de sang", que és una còpia treta del setmanari carlista "CRIT DE ESPAÑA" de Barcelona de l'any 1890, del qual faig el següent extracte.

El dia 22 d'abril del 1851, el poble de Vilanna, mentre celebrava la festa del roser, que era el dimarts de Pasqua, van assistir-hi set joves que havien sobreviscut la guerra dels mati-

ners, (1) que feia més d'un any que s'havia acabat. Hi faltava un company que no havia tingut tanta sort, ja que en el mateix conflicte en una topada amb l'enemic va resultar ferit al Pasteral (La Sella).

L'objectiu de la trobada era, per cert, la celebració del retrobament dels set individus que sobrevisqueren la dita guerra i gaudir d'un dia de germanor. Va ser un jorn molt joiós i s'hi va afegir el noi gran de la masia de can Vilallonga de Vilanna, també supervivent. A la tarda després de ballar les sardanes ja a entrada de fosc, el noi de Vilanna va convèncer els seus companys perquè es quedessin a sopar i passar la nit a casa seva, per tal que cadascú, l'endemà pogués anar cap a la seva llar. Pertanyien als pobles de Vilanna, Bescanó, Sant Gregori, Estanyol, la Celleria, Aiguaviva i Brunyola, i tots hi van accedir.

Un altre company dels sobreviscuts que no va assistir a la trobada, diu el setmanari "Crit de España", va ser el jode traïdor que va anar a trobar el caporal dels mossos d'es-

quadra de Santa Coloma de Farners, que es deia Joan Pujol i el va assabentar de tal "reunió". Aquest caporal era enemic acèrrim del partit carlista i va fer ús de la virtut de "la carta blanca" (2) que llavors tenien els mossos d'esquadra.

El caporal Pujol va personar-se en plena nit a can Vilallonga amb sis homes. L'amo de la masia era amic d'en Pujol, ja que sempre que aquest passava en direcció a Girona el convidava a esmorzar. Va preguntar per la gent que tenia recollida a casa, i l'amo li va explicar qui hi havia, què hi feien i per quin motiu hi eren. Li va dir noms i cognoms i el visitant no donant importància a la cosa va fer per resposta "que dormin tranquils i adéu siau."

Cap a la matinada es torna a presentar el caporal amb els mossos i després de despertar a tot-hom, els fa aixecar i els lliguen en dos grups de tres i el que feia set el lliguen amb l'amo. Els hi van dir que els traslladaven a Girona per tal de declarar. Passaren pel costat de la rectoria i a cinc minuts escassos "los agarrotaren"

(1) "Guerra dels matiners" segona guerra carlina (1846-1849) / (2) "Carta blanca", actuar sense consultar ni processar.

en una soca de roure i d'un a un, els anaven deslligant i els afusellaven, sense que els commoguéssin els crits desgarradors de confessió, confessió! que tots invocaven.

L'alcalde, propietari i lliberal, en sentir els crits anà corrent al lloc de l'hecatombe per salvar-los i, quan hi arribà, acabaven d'afusellar l'últim. La mestressa de can Vilallonga, que hi tenia l'home, va enviar al seu fill gran a portar diners al pare, puix tots estaven convençuts que els duïen a Girona a declarar.

El noi va ser el que va fer nou, puix també va ser afusellat, junt amb el seu pare i els seus companys.

Segons "EL NORTE", la ciutat de Girona va quedar exasperada en saber el cas, i el cos de mossos d'esquadra de la província va quedar deshonorat i consegüentment va ser desintegrat i va desaparèixer. El caporal, camí d'Anglès va trobar el germà d'un dels afusellats i li va dir: "Aquí més avall trobaràs ton germà que l'hi afusellat, lo mateix que vuit d'altres". Va al·legar que conspiraven contra el govern i es temia que si els portaven a Girona no els afusellarien.

Va morir cec, pobre i abandonat, i en les seves acaballes, despreciat de tothom anava a captar.

D'aquesta manera ho expressa un nebot dels afusellats en el "Crit de España" que signa amb les inicials S. H., que volen dir Salvador Horta. Així és l'escrit que relata l'afusellament de l'any 1851, i explicat al 1890, però els diaris del 1913, diuen que la diada es va fer en homenatge als nou nois que feia 62 anys que els havien afusellat. Van assistir-hi prop de cinc mil persones, vingudes de diferents poblacions catalanes representant les joventuts jaumistes de Blanes, Banyoles, Girona, la Bisbal, Figueres, Barcelona, Tossa, Calella, Arenys de Mar, Sant Hilari, Santa Coloma, etc. etc... Es pot veure en els diaris les subscripcions obertes amb les quals es va sufragar la "elaboración de la hermosa cruz de piedra que reemplazará la hoy existente (3), que honrará nuestros muertos, caídos por la causa de Dios, de la Patria y el Rey". El dia 13 de setembre, dia de l'aplec, la subscripció popular pujava a 655 pessetes amb vuitanta cinc cèntims.

Varen organitzar-se trens especials des d'Olot i des de Girona. El preu del bitllet d'aquí fins a Vilanna i

tornada estava fixat en vuitanta cèntims. El dinar, molta gent ja se'l portava, però no hi van faltar els carruatges que servien menjar i begudes. Les autoritats i destacades personalitats en nombre de més de cent, van traslladar-se amb carruatges a Bonmatí, tartanes que ja tenia preparades en Manuel Bonmatí, i varen dinar al cafè-fonda de Joan Gubau (4) i el preu del tiquet era de tres pessetes. "D." Manuel, aleshores a causa del seu delicat estat de salut era ex-"Quefe" provincial de la Comunion Tradicionalista y ex-senador del Reino.

A l'arribada dels trens al baixador de Vilanna, va organitzar-se una comitiva que van encapçalar les autoritats provincials i la Cobla Unió Gironina va interpretar les marxes patriòtiques "Lo Foc d'Alpens i l'entrada de D. Carlos". Després es van dirigir devers la creu de pedra el peu de la qual va celebrar-se una missa que va ser oficiada per Monsenyor Brevis Rebanello i la part musical va anar a càrrec de la Capella de música de la Catedral de Girona.

Va fer la benedicció de la creu, el capellà rector de la parròquia de Vilanna que alhora era membre d'honor de l'organització.

El diari "EL NORTE", l'endemà posa en un títol de grans dimensions: "Cerca de cinco mil jaimistas ante la cruz bendita enclavada donde fueron villanamente asesinados nueve mártires de nuestra Comunion, juran permanecer fieles a la Bandera de las Patrias Tradicionales."

El mateix diari posa les paraules pronunciades per Salvador Horta Folgàs de Tordera, signant del treball "Jorn de Sang" que va parlar en representació dels familiars dels morts i va dir: "Abominamos la obra criminal del régimen que después de habernos desangrado económicamente, nos ha arruinado y envilecido y hemos de barrer la pudredumbre liberal que nos infecta. -Defensores de la Causa Santa de la legitimidad española: Adelante Jaimistas - Por Dios y por España, a organizarse."

El cos del monument que sosté la creu, està compost de deu cares i en cada una d'elles hi ha els noms i cognoms de les persones que van morir en aquest mateix lloc. Els noms que són esculpits a la pedra són incomplets per raó del desperfecte causat l'any 1936. Tanmateix els he pogut

completar mitjançant el diari del 1913.

Són els següents:

Salvador Serinà de Vilanna (fill) solter 30 anys.

Josep Serinà de Vilanna (Vilallonga), (pare) 54 anys.

Joan Tayeda de Bescanó, casat.

Salvador Horta Bechdejú, Brunyola, solter, 20 anys.

Josep Pagès de Santa Coloma, casat, 23 anys.

Joan Ros de la Font de Sant Gregori, casat, 23 anys.

Rafel Massana d'Estanyol, solter, 25 anys.

Francesc Valls de la Cellera, solter, 27 anys.

Esteve Pla d'Aiguaviva, casat, 27 anys.

En una cara, posa: morts en aquest lloc.

I afegeix: Record de la Joventut Jaumista de Girona. Girona 14 setembre 1913.

Nota: En algun paràgraf vull respectar la fidelitat de l'escriptura, com també d'algunes frases i paraules que així han estat recollides dels diaris de l'època.

Altra: Trobo en el "DIARIO DE GERONA" del 16 setembre del 1913 una nota que posa: "En Vilanna se celebró anteayer un aplec jaimista. En el mitin de la tarde hablaron los señores Viar, Puigrefregut y Dalmacio Iglesias. Segun dice el corresponsal del "Correo Catalan" al comenzar a hablar este último se desencadenó una terrible tormenta".

BENET VALENTÍ i GUITART

(3) Aquesta expressió ens diu que quan es va plantar la creu al 1913, ja n'hi havia una altra.
(4) El cafè-fonda de Joan Gubau, era el carrer de Sant Ramon, núm. 4, lloc on avui hi ha instal·lada la farmàcia Medina.

... I UN DIA AMB L'ESPERANTO ENS ENTENDREM!

*Al meu professor d'Esperanto
Josep Masias i Sala*

Ni l'Amor ni la Mort
no moriran.
I amb sa fusió
l'Entesa assoliran.

Som condemnats a entendre'ns, eis mortals,
i un dia amb l'Esperanto ens entendrem,
per bé que ara com ara demostrarem
que estem als llimbs, o som curts de gambals,
per a resoldre afers elementals,
que ens són, a més, vitals. Mes no els sabem,
o no els volem, curar. I ens dediquem
a fomentar ideals que ens semblen alts.

Som catalans! I tant! I europeus!
I universals!... (I déus en desconcert!).
Som, quant a entendre'ns, nuls de cap a peus.

Amb tot, no em cansa predicar al desert,
car si no ens entenem en aquest món,
ens entendrem a l'altre, com hi ha món!

KRISTNASKO 1990
BONAJN FESTOJN!
JOAQUIM BAUXELL

PARLEM DE LA FESTA MAJOR

Des d'èpoques molt llunyanes en les nostres contrades han abundat força les festes. Cada poble o veïnat les celebrava amb molta exuberància. Els més vells encara recorden els aplecs de Sant Roc, de les Serres, de Sant Grau, de Sant Corneli, de Sant Bartomeu, etc., això només per citar els de més a prop de casa nostra. Si fem esment de les patronals, recordarem d'una manera molt especial les que celebraven els pagesos, Sant Isidre i Sant Antoni; i Sant Martí els moliners. Els nostres amics de Sant Julià, fins i tot celebraven tres patrons: Sant Agustí, Sant Julià i Sant Pere Màrtir.

Les més assenyalades emperò, eren els Rosers i les festes majors. A primers de segle en aquests voltants, quasi tots els pobles les celebraven totes dues. Ho feien Sant Julià, Vilanna, Anglès, La Cellera, Amer, Bescanó, Les Serres, Constantins i un llarg etc.

El nostre veïnatge, quan a finals del segle passat, només tenia la categoria de colònia, no havia pas celebrat mai la festa del Roser, però sí que commemorava la festa petita que era per Sant Pere. També es celebrava la festa de la germandat per Sant Joaquim, a qui es devia el seu patronatge i el nom de l'associació. Aquesta diada es convertia en la tercera festa. Jo, era molt petit, però molt petit, recordo que entremig de l'ofici i de les sardanes de migdia era passejat pels homes de la colònia el pendó o estendard pels carrers, plaça i fàbriques de la colònia.

Com a per tot arreu, aquestes festes han anat a menys fins a desaparèixer quasi totes. Només han perdurat a través dels anys les festes majors. A una d'elles vull dedicar aquest escrit i és per recordar la nostra festa major.

Com es va iniciar? Doncs, quan tot just era estrenada la colònia, el jovent a instàncies de "D" Manuel, van voler celebrar la festa major... què caram! és que no volien ser menys que els altres pobles!

Deia en Benet Valentí en el pregó de la festa del 1988, que l'any 1900, el dia de la Mare de Déu de setembre, la novella colònia va celebrar la seva

primera festa major al redós de la Capella de la Mare de Déu de Calders. És que la petita esglesiola que hi havia adossada a la casa Bonmatí fou enderrocada i mentrestant se n'aixecava una altra amb més cabuda.

A partir d'aquí, ja cada any el jovent llogava una cobla, construïa un envelat de rames i els bonmatinencs... cap a ballar. En alguns pobles, sortosament en pocs, les festes majors en lloc de ser un oasi de pau, familiaritat i bon veïnatge es transformaven en un niu de raons. Semblava com si els odis i rancors que s'havien acumulat durant l'any entre jovent d'una mateixa localitat o dels pobles veïns hom esperés de foragitar-los de llurs entranyes en el dia de la festa major. Les discòrdies esclafien gairebé sempre abans d'entrar la vesprada, ja que hi havia hagut temps suficient per "escalfar-se" les passions.

Sortosament a Bonmatí aquests incidents no es van ocasionar mai, però un any hi va haver una certa rivalitat entre el jovent dels carrers de Sant Ramon i del Pi, circumstància que venia recolzada pels establiments de cada carrer. El resultat fou que, mentre a l'envelat de rames, muntat a la plaça sonaven les primeres notes musicals del ball de tarda, al carrer del Pi hi començava una audició de sardanes.

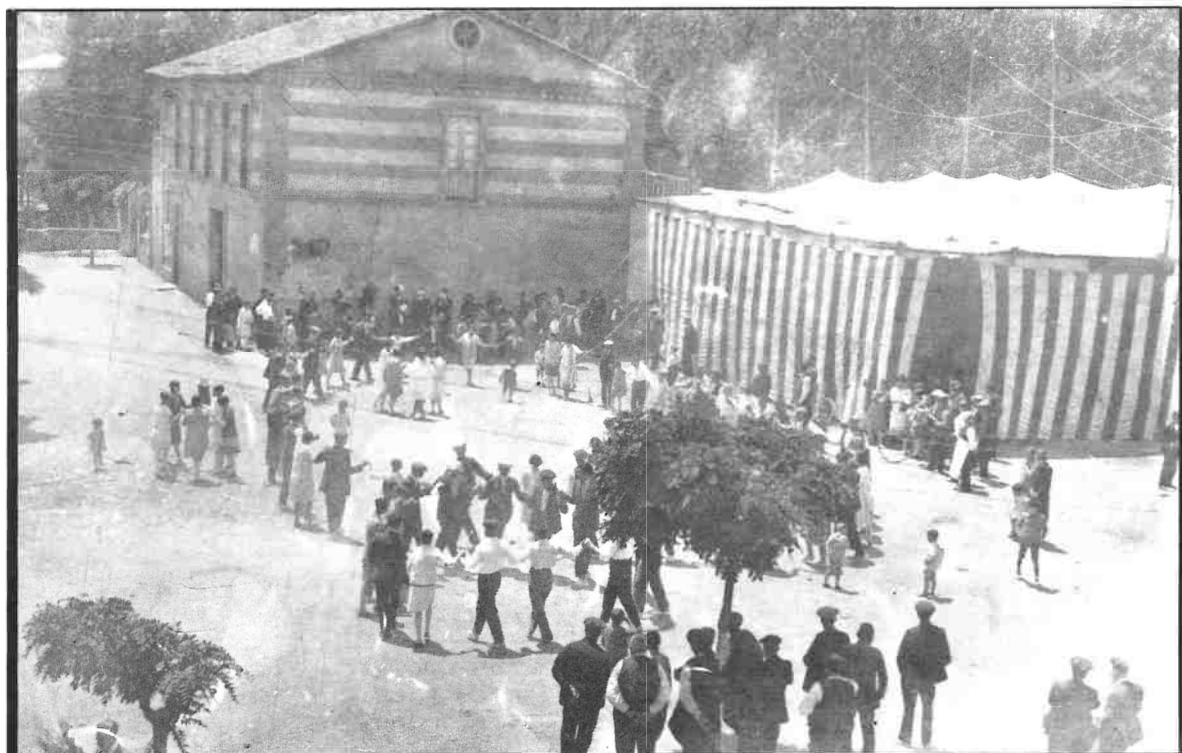
I, tot per què? - Doncs perquè la porta de l'envelat que devia ser vital per uns certs interessos, era oberta davant del carrer de Sant Ramon. Sembla que en aquell temps, bé devien conèixer les decisions salomòniques!

Fins a finals dels anys 20, les comissions organitzadores de cada poble, facilitaven la gratuïtat de l'accés als balls de nit als forasters. Per assolir aital privilegi, només calia donar fe que un jove era col.laborador de la festa major del seu poble. Però com diu l'adagi, "feta la llei feta la trampa", la llei es va respectar una bona colla d'anys, però després es va inventar la trampa, que va ser "el ball de ram". Això volia dir que si un jove no volia fer una ridícula, havia de comprar el ram a la balladora, perquè, sinó era titllat de garrepa.

Gairebé sempre, la festa major l'organitzava el jovent i aquest una setmana abans, ja estava pendent del temps. En primer lloc per a poder fer una festa brillant i d'altra banda, perquè si l'economia era favorable, el futbol a Bonmatí no tenia problemes durant la temporada.

La festa major de Bonmatí, especialment abans del 1939 gaudia d'una esplendidesa exuberant. De Girona fins Amer hi assistia tot el jovent. Era consuetud de contractar La Selvatana de l'Arpa i L'As d'Anglès d'en Masats. Els que llavors erem jovenets encara recordem la rivalitat que hi havia en els concerts amb els "solos" d'en Tomàs de la Selvatana i l'estil que

equips provincials. Feia poc que el F.C. Bonmatí, havia concedit la baixa al seu jugador Lluís Garangou (el nano Borrell), i per aquest fet l'Anglès va venir sense cobrar. Serà bo de recordar que en el 1942, el preu de l'entrada del jovent a l'envelat era de dues pessetes, mentre que per les noies i pels matrimonis l'accés era gratuït. El cost de L'As d'Anglès de tres dies d'actuació era de 1938 pessetes i l'orquestra Mozart d'Amer per un dia en va cobrar 360. En Satorra de Palamós pel lloguer de l'envelat va cobrar 2.550 pessetes. Isern i Yolanda, la parella de ball que va venir de Barcelona en van cobrar 250 amb la censura d'aquell temps inclosa. El lloguer del piano 100 i el del micro 200.

La plaça de «D» Manuel, per allà els anys vint, tot ballant les sardanes del migdia.

posseïa en Pic de L'As fent donar voltes a la verra sense perdre mai el compàs.

Allò que donava molta brillantor a la festa eren els partits de futbol, ja que sempre s'escollien partits de molta rivalitat.

L'any 1930, en el camp de can Casals (1) van disputar-hi un partit, els dos equips punters de la província. Eren el Girona campió provincial i l'Escala sub-campió. Segons explica en Lluís Sánchez, que era de la junta, es van recaptar 1.200 pessetes, i el cost de l'entrada era de cinquanta cèntims. El Girona va cobrar 500 pessetes i l'Escala 250.

També va ser un gran esdeveniment l'any 1943, l'enfrontament en el camp de les Fàbriques entre el F.C. Girona i el C.E. Anglès, ja que en aquells anys aquest últim presumia de ser un dels millors

També serà bo de recordar que en aquell mateix any 1942, hi van haver tres partits de futbol: Els equips de la Celleria i Bescanó, van cobrar 250 i 150 pessetes respectivament, Bonmatí-Anglès (300) i Bonmatí-Santa Coloma també 300, i cada arbitratge estava estipulat en 30 pessetes.

Ara, la festa major de Bonmatí segueix celebrant-se, però el seu desenvolupament és molt diferent. Actualment és un "handicap" molt important que el dilluns de Pasqua Granada sia dia feiner.

JOSEP PIGEM I ROCA

(1) El camp de can Casals estava situat al lloc on avui hi ha els carrers Germans Griera i Balmes del Grup Bon-Dia.

SENTIMENTS D'UNA VIDA

Orgullosa la vida
que és feta d'encants,
joiosa i senzilla
per als caminants.

M'agrada la mar
com si fos la posada,
com si fos la llar
però amb aigua salada.

L'estiu vora el mar
mirar les onades,
i el peix agafar
amb les canyes parades.

M'encanten els vespres
de fred o calor,
ara i com sempre
de primavera a tardor.

Mirar l'oreneta
com fa el propi niu,
no és cap paleta
però... ella somriu.

I,... per la finestra
del seu propi niu,
llançant la cloveta
en un vespre d'estiu.

Contemplar els camps
plens de roses florides,
pintades com sang
per les mans divines.

Veure en el port
agermanar-se els vaixells,
i s'abracen ben fort
fent adéu als ocells.

I després contemplar
que ens marxa l'estiu,
entre avui i demà
cadascú al seu niu.

M'agraden les nits
netes i serenes,
núvols destruïts
i el cel ple d'estrelles.

Sentir les tronades
i veure la neu,
mirar les glaçades
poder-les-hi dir adéu.

Sentir la pluja de nit
quan cau a poc a poquet,
des de dins del llit
i ben calentet.

M'encanten les fulles
quan cauen dels arbres,
precioses despulles
que es claven com sabres.

La fulla a les fonts
mirall d'aigua clara,
ja sense il·lusions
que l'aigua tapava.

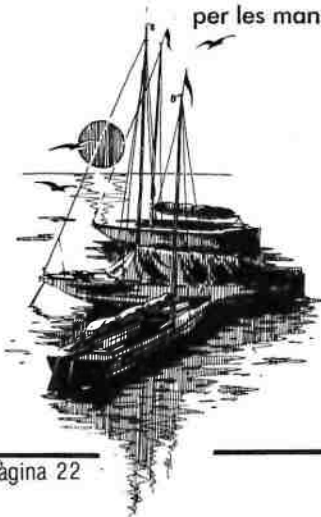

Anarme'n pels boscos
reis de la natura,
sentir els crits dels gossos
i el bufar de la fura.

M'agraden els boscos
més bruts que els nets,
i a sota els arboços
collir-hi bolets.

Agafar el cistellet
que la brossa tapava,
i deixar-lo ben net
mentre reposava.

I... a casa arribar
portant ple el cistell,
i també escalivar
un bon pinetell.

I m'agrada el vent
que és tramuntana,
i com un innocent
el fred m'agermana.

Estar vora el foc
i explicar rondalles,
mirar com un joc
cremar-se les brases.

Agafar una llesca
i fer-ne torrades,
i... seguir la gresca
coent arengades.

I viure el Nadal
amb blanques muntanyes,
i sentir del pardal
piulades estranyes.

Bombetes de llum
penjades ben alt,
que n'és el costum
a les nits de Nadal.

I veure els amics
que mai en tens prou,
i sentir com t'han dit..
.... felix any nou.

Mirar els pessebres
d'aquells raconets
figures, conills i liebres
l'Infant preciós i els pastorets.

M'agrada lluitar
en la difícil vida,
pensant en demà
ja que avui puc riure.

Dels difícils moments
buscar solucions,
i donar pas al temps
que és ple d'il·lusions.

Contemplar la senyera
pels vents tremolada,
que de tardor a primavera
sempre ha estat tan estimada.

Contemplar també els nens
quan surten d'escola,
quan molt somrients
de la neu en fan boles.

M'agrada veure el jovent
quan juguen units
són molt valents...
i molt ben parits.

M'agrada viure la glòria
assegut en els bancs,
escoltant històries
dels avis d'abans.

El silenci m'encanta
i m'agrada la pau,
i de la persona honesta
sentir... l'adéu-siau.

També contemplar
quan la neu es fon,
pensant que demà
beurem a la font.

Aquesta és la meua vida
que és feta d'encants,
joiosa i molt senzilla
i jo... un petit caminant.

JOAQUIM QUER I COLL

RECULLS A L'ATZAR

Passejant enllà del pla aquest matí humit i sense sol, m'he topat amb dos vailets que, arrecerats en una marjada propera al mas Tofoner, es dedicaven a la caça de confiats ocellons.

Devien comptar de 13 a 14 anys. Un d'ells anava vestit normal; l'altre amb una peça de roba de coloraines més aviat de tons verdosos i grisos per millor camuflatge, talment els militars a la selva en plena guerra; només li faltava pintar-se la cara. Aquest anava armat d'una escopeta d'aire comprimit equipada, això sí, amb mira telescòpica. Una arma tècnicament perfecta.

No m'he pogut estar de preguntar-los quin mal els feien aquells ocells i perquè els mataven. Amb cara de pocs amics, com de perdonavides, el noi militaritzat m'ha contestat: -Perquè els ocells no fan cap bé i a més, fem el que ens dóna la "gana"... passa alguna cosa? L'altre xicot no ha obert mai la boca per res.

M'he quedat fred, tot i que una fogarada de calor m'ha sacsejat de dalt a baix. Mentalitats així és difícil que entrin en raó.

Aleshores he optat per seguir el meu camí i encara m'he girat un parell de vegades, no fos cas d'algun balí al cul.

De petits, qui més qui menys tots hem fet disbarats i malifetes, però si les persones grans ens reprehenien, com a mínim raonavem amb una certa humilitat, sense arrogant altivesa, conscients de la falta comesa.

Si ens esmenàvem o no ja són figures d'un altre paner.

Auui ha estat una diada més aviat freda; davant la llar de foc s'hi estava bé. No obstant i això la senyora s'ha entestat a obrir de bat a bat el finestral del menjador al·legant que l'estança feia pudor de sardina.

-Noia, li he dit, no m'insultis que aquest matí m'he dutxat a consciència. - No m'ha pas tornat contesta, però m'ha mirat amb cara de pomes agres.

La veritat és que per dinar hem menjat sardines a la brasa, compreneu? - Les dones sempre tenen la raó.

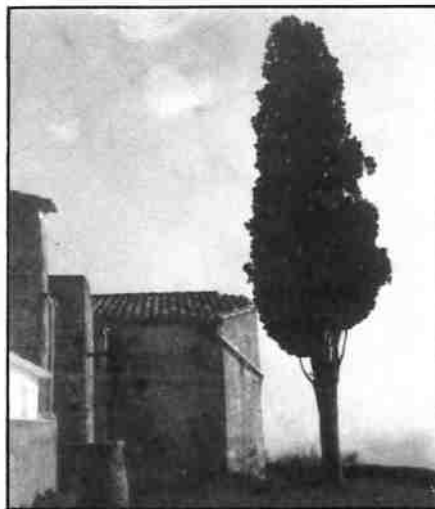
Si hi intuïu alguna irrespectuositat sapiguen disculpar-me'n. Gràcies.

Altres vegades he sostingut i defensat la bellesa d'un arbre: el xiprer. Encimbellat a la muntanya de Sant Julià del Llor, just a la placeta mirador de l'ermita, n'hi havia un que devia ser matusalèmic. L'ur piramidal silueta era vistent des de bona part de les nostres contrades. Gairebé era el símbol de l'altívol conjunt. Jo l'hi havia vist tota la vida.

En la passejada d'aquest matí, per camins del Pladevall cellerenc, m'he adonat que aquell vell, decrepit, noble xiprer ja no hi és, ha desaparegut. Una tramuntanada l'ha aterrat? - la desfermada força d'un llamp l'ha abatut? - ha estat tallat per massa vist, inútil i caduc? No ho sé pas.

Jo trobaré a faltar aquell vell i característic xiprer, sentinella ferreny i mut

L'altívol xiprer que durant tants anys ha estat un símbol al bell cim de la muntanya de Sant Julià.

RECULLS A L'ATZAR

que fou de la bellíssima vall estesa als seus peus.

Al pas del temps ell fou vivent testimoni de tristos i alegries, de silencis profunds i cants de tenora festius, de nits estrellades i foscors de tempestes.

No tracto de qüestionar ni poso en dubte la sensibilitat de ningú, ni molt menys fer-vos particeps d'un sentiment d'enyor per un simple xiprer. Cadascú per allà on l'enfila i prou.

Sincerament, jo sento vera nostàlgia d'un arbre que, visualment almenys, m'havia acompanyat sempre al llarg de la vida.

Ja no hi és! Què hi farem! És tot el que volia dir.

A
vui, al mercat setmanal del poble, m'he adonat de la gran quantitat de roba interior femenina exposada públicament a la venda.

Els penjaments a rengleres de faixes, calces i sostenidors de tots tamany, colors i fins i tot algunes peces amb certes filigranes decoratives, m'han fet girar el cap dissimuladament, un xic avergonyit, no fos cas que algú pogués pensar que sóc de temperament morbós.

Evidentment que dintre la intimitat femenina deuen ser prenyes de poca durada, fàcilment vulnerables, etc....

T
inc al meu davant la muntanya de Puig d'Afrou i la veig prepotent de bellesa tardoral, maquillada d'esplèndids colors daurats. Els boscos a la tardor preparant-se per la dormida hivernal engendren també exultant formosor.

Ara estan en el seu millor moment, en el punt òptim per gaudir-ne la seva meravellosa simfonia de colors abans de morir definitivament.

C
onsidero la professió de metge com la més carismàtica i meravellosa que pugui existir, especialment els que arriben a exercir-la amb total responsabilitat i vocació. Últimament n'he tractat uns quants, o millor encara, estic en mans d'algun d'ells i els admiro, respecto i agraeixo infinitament els seus serveis. Fan un gran bé a la societat en general. Si escric aquest paper és gràcies als seus coneixements i "manetes". Podeu objectar-me que dintre el col·lectiu també n'hi ha que fan algun disbarat i, a vegades, de tràgiques conseqüències. És veritat. Però són humans i els homes i les dones, tots, en un moment o altre de la vida ens equivoquem. Això no priva que, com estament, els neguem el seu indiscutible mèrit.

De totes maneres vull fer-vos una advertència: fugiu-ne tan com pugueu. Malament rai quan se t'arrapen a l'esquena massa sovint. Ja has begut oli.

A
questa tarda grisa i rònega de Novembre, des de darrera els vidres, he vist quan la gata caçava un refiat i pacífic ocellet; un pit-roig. Els gats tenen instints congènits de consumats caçadors. Amb una lleugeresa extraordinària, primer l'ha enxampat amb les urpes per, seguidament, amb fraccions de segon, clavar-li la dentallada mortal. L'ocellet no ha tingut ni temps d'espeternegar. L'ha devorat amb una avidesa rabiosa, felina. No n'ha deixat res; ni bec, ni plomes, ni potes.

Consumat l'àpat, allà mateix, al peu del despulat pruner, s'ha llepat per simoniosament els bigotis. El drama estava acabat. Amén.

RECULLS A L'ATZAR

Els cementiris, de jovenet, em feien basarda. Al pas dels anys aquesta basarda s'ha convertit en un temorenc respecte.

En les meves caminades gairebé diàriament passo a una tirada de roc de "l'assegador" local. Avui he vist quan un empleat municipal, anava d'ací d'allà amb total tranquil·litat per la teulada que resguarda la llarga renglera de nínxols bo i netejant de fulles i brossa teules i canaleres. Aleshores he tingut un pensament morbós. ¿Déu nos en guard de cedir el teulat, enfondrar-se i anar a caure damunt mateix d'un difunt recent encaixonat!! Òndia manela quin espant!!

Des del camí estant, imbuït d'aquests mals presagis, l'he contemplat una estona i, francament, aquell empleat semblava passejar-se pel menjador de casa seva, amb l'escombreta i la paleta a la mà absorbt en la feina.

L'aleteig d'un rasant vol de blancs coloms m'ha tornat a la realitat i, pas darrera pas, m'he allunyat del lloc.

Un servidor de vostès, per no ser menys que els altres mortals, masculins o femenins, a l'arribada al món la sàvia naturalesa va dotar-me de les corresponents ungles als dits dels peus i de les mans.

Aquestes làmines dures són de constant creixement i per descomptat cal tenir-ne cura periòdicament, retallant-les i polint-les impulsats per la més elemental ètica i higiene personals. Si algú no ho creu així cal respectar-li el seu punt de vista, cadascú és ben lliure de fer amb el propi cos el que més li plagui.

No ignoro que per la delicada operació de retallar-les hi ha al mercat estris especials, (tallaungles?) que deuen ser de probada eficàcia i seguretat, però jo, tota la vida m'he valgut de les vulgars tisores i sempre m'he n'havia sortit bé. Menys avui.

No sé si per escurçament de la vista, falta de flexibilitat abdominal, per distracció, o simplement barroeria, el cas és que, paradoxalment, tallant-me les ungles dels peus m'he fet un tallet en un dit de la mà esquerra, res, poca cosa, una simple pinçada amb la punta de les tisores, seguida, això sí, d'un filet de sang que m'ha costat prou d'estroncar.

Entenc perfectament que tot plegat acabo d'escriure una fotesa -la meua intenció és passar l'estona potablement- però, compte, vosaltres que ja esteu en edat madura i sovint els reflexos i l'agilitat fan fallida, no us passi que engrescats en l'embelliment d'una ungla del peu us escapceu un dit de la mà. Ignoro si per tals sinistres existeix cap companyia d'assegurances que vulgui cobrir el risc. Jo diria que no.

Transportar unes ungles mal cuidades és d'identitat negativa pel propietari; suposo que tots hi esteu d'acord. Algunes senyores i senyoretes les llueixen tan acuradament tractades i embellides, visualment d'una tal delicadesa, que ajuden extraordinàriament a realçar el natural encant femení.

Al cos humà, a la punta de les extremitats, hi són de molta utilitat i per més d'un concepte, tant és així que els metges davant el malalt solen donar-hi una ullada, senyal evident que alguna importància deuen tenir que fins i tot serveixen per ajudar a un diagnòstic correcte del pacient.

Bé, deixem-nos de divagar i posem punt i final.

ISIDRE CASADEVALL

RECULL DE FRASES HISTÒRIQUES

En cap moment no he dubtat que les dones són "fontes", al cap i a la fi el Totpoderós les va crear a imatge i semblança dels homes.

Quan vegis un home bo, intenta imitar-lo. Quan en vegis un de dolent examina't tu mateix.

Casa't amb un arqueòleg. Quan més vella et facis més encantadora et trobarà.

Un cop acabat el joc, el rei i el peó tornen a la mateixa caixa.

És curiós com pot ser de tímid un home quan reclama allò que li deuen.

La humanitat deu gran part dels seus desastres al primer home que va cercar un terreny i va dir "Això és meu".

Una ximpleta repetida per milions de persones, no deixa de ser una ximpleta.

Hem après que una vida no val res, però també que res no val una vida.

Independent sempre. Aïllat mai.

El silenci de l'envejós és ple de sorolls.

Tothom es queixa de la seva memòria, però ningú no ho fa de la seva intel·ligència.

Quan el carro s'ha encallat, molts diran per on havia de passar.

En una habitació moderna només hi caben armaris amb lluna en quart minvant.

Un home pervers es coneix en un sol dia, per a conèixer un home just cal més temps.

Qui no comprèn una mirada, tampoc no comprendrà una llarga explicació.

Tots els homes que no tenen res d'important a dir, parlen cridant.

Convertiu un arbre en llenya i podrà cremar per vosaltres, però mai no farà ni flors ni fruita.

La llibertat no fa feliços als homes, els fa senzillament homes.

Envellir és encara l'únic mitjà que s'ha trobat per viure molt de temps.

Ningú no és com un altre. No és millor ni és pitjor. És un altre. I si dos estan d'acord és perquè hi ha un malentès.

Tots som aficionats. En la nostra curta vida no tenim temps per una altra cosa.

Si els homes es limitessin a parlar solament d'allò que entenen, quasi no dirien res.

En aquest món el que hi ha repartit més equitativament és la raó. Però tothom creu que la posseeix absolutament.

És més tranquil·litzador tenir dotze fills que no pas dotze milions de pessetes. El que té dotze fills se sol conformar, mentre que el que té dotze milions de pessetes, aspira a tenir-ne més.

El que es trenca les dents amb la clova, rarament es menja l'ametlla.

No ens manca valor per emprendre certes tasques pel fet d'ésser difícils. És que les trobem difícils perquè ens falta valor per emprendre-les.

No hi ha cap deure que descuidem tant, com el deure de ser feliços.

Que ho sigueu tots de feliços és el que us desitja en aquestes festes el vostre amic,

MARIÀ FORNÉS

UNA LLARGA ESPERA

Feia molts anys que no havia posat els peus a l'antiga Colònia de Bonmatí, quan sorgí l'oportunitat de fer-ho, amb motiu de la convocatòria de la primera Trobada d'Ex-Alumnes. De sobte, un gavadal d'imatges d'aquells temps llunyans, s'amuntegaren en la memòria, amb records molt precisos en la ment. La imaginació treballà de pressa, perquè estava molt interessat a tornar a observar "in situ", els principals llocs on havia passat quasi un quart de segle. La veritat, em feia molta il·lusió de tornar a les arrels. Vaig albirar l'ocasió de sublimar l'amor a la terra on vaig néixer, els llocs de la infància i ensems poder saludar els amics i coneguts que hi quedaren.

En arribar, no vaig poder resistir la temptació de passar per la plaça i també pel carrer on vivia per anar cap a l'església, que per cert vaig haver de demanar on era, ja que buscava en va un campanar que no existia. Pels carrers, doncs, hi vaig passar amb la poca marxa que permetia el cotxe. L'antiga llar, em va costar de reconèixer-la, ja que semblava que hi havien fet obres per millorar-la. L'escola no existia com a tal, però sí els edificis que havíem usat. La fàbrica, sols la vaig mirar fugisserament, sense temps de res més.

Prop de quaranta anys lluny, i ja en la tardor de la vida, el cor semblava que es rejoenia, quan la vitalitat comença a esmicolar-se pel flagell de la propera vellesa.

Una profunda emoció m'enganyava en l'entrar al poble. Es barrejaven sentiments contradictoris. Expectatives d'esperança per abraçar molts companys que no estava pas segur d'identificar. També incertesa, angoixa i tristesa per remots períodes de tribulació, suportats amb fortalesa i resignació, junt amb d'altres de tendres i força plaents, viscuts colpidorament. M'hauria agradat de poder donar una volteta per la vetusta fàbrica de filats Casacuberta-Armengol, on havia iniciat la meua activitat laboral. Però en aquella primera Trobada no fou possible. Algun company m'alertà que no me'n fes massa il·lusions, perquè estava en un estat de semi-ruïna i abandonó, encara que d'esquitllentes, en passar per la plaça, no semblava pas causar tan mala impressió.

Estava capgirant la memòria i sense massa esforços, sortien un sens fi de records i pensaments difícils de controlar, i pensava amb enyor en el temps viscut en la factoria. Per això em grinyolava una mica la sensació d'angúnia, quan en la segona Trobada, vaig saber que hi celebràvem la Festa. I només de pensar-hi, notava una lleugera tremolor a tot el cos, car recordava que allà jo m'hi havia forjat projectes de futur, esperant assolir fites de realització i progrés, que sovint es frustraven.

La "meua" i la "nostra" fàbrica, era un dels motors que feia moure l'economia bonmatinen-

ca i que s'aconseguí fer-la pròspera, gràcies a l'esforç i suor de bona part de les dones i homes del poble. Tots hi varen posar el seu gra de sorra.

Després de buscar perspectives més falagueres en una altra comarca, sempre he pensat que ella havia tingut un lloc prioritari en la meua adolescència. I, és clar, en tot temps, hi ha quedat un caliu que es revifa a rauxes. Mai no he oblidat la que fou la meua primera empresa de la mateixa manera que malgrat els anys, poca gent sol deixar de banda en algun moment solitari, d'especular en el seu primer afecte de la infantesa. I almenys a mi, pel que fa a la dita empresa m'ha passat quelcom similar.

El cor batejava més que no era de la raó, fruint anticipadament pel retrobament després de tants anys. Estava delerós per saber com la trobaria i què sentiria en entrar-hi. Abans de traspasar la porta, vaig donar una llambregada a l'entorn i la vista relliscà per les velles parets de davant meu i llocs perifèrics. Sense quasi adonar-me'n, estava davant de la porta i vaig entrar amb emoció continguda. Vaig estar no gens menys de cinc minuts, posseït tot jo d'una agitació excitant i vaig romandre un moment quiet i pensivol enfront d'aquell marc assentat en un eix de records que m'entroncà amb el passat. Vaig seguir mirant com un estaquiro, trontollant-me lleugerament

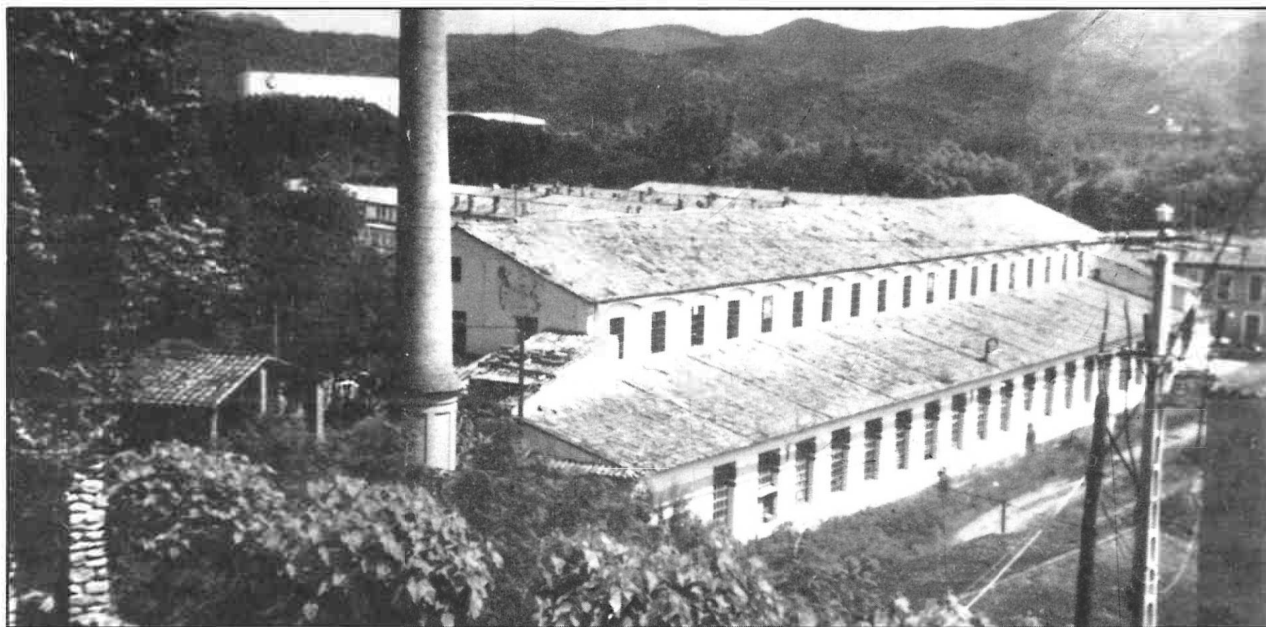
les cames i vaig tenir uns moments de vacil·lació, pensant en una sèrie de vivències que es nodriren entre aquelles atrotinades naus.

La vaig trobar bastant vella i desgavellada. Per dintre era com un xaruc roure destralejat. Es notava una buidesa ofegant, quel·com feridor. Havia perdut tots els possibles encants que li trobava de

zades. Gent coneguda i companys de treball, apareixien de sobte en aquells àmbits on m'havia mogut i laborat, i vaig evocar amb tendresa i gratitud les persones que pacientment em varen agomboiar i ajudar amb la seva experiència i bona voluntat i que varen ser condescendents amb els meus errors.

El pensament voleïa als

sense desitjar-ho, barrejat amb l'alegria del retrobament amb tots els participants de la nostra Festa, em va entrar una mena de tristor, pensant sense ressentiment en els quaranta anys esfumats, i comprovant que la "meva" i la "nostra" fàbrica, igual que les persones, també arriben malmeses a la vellesa, embrollades pel pas del temps

Panoràmica de la fàbrica Casacuberta de la qual fa esment en Pere Motjer en aquest escrit.

jove. Cada raconada estava farcida d'enyorança. Anava esmaperdut per dintre d'aquelles parets, ahir saturades de sorolls i atrafegats moviments i avui impregnades de silencis sufocants.

Anhelava que es presentés una fada i desfés l'encanteri, tornant a situar les màquines al lloc corresponent que ocupaven abans. Recuperava l'evocació d'aquelles eines, tantes vegades contemplades. Però comprovava que sols estaven en la meua imaginació. Com una visió enlluernadora, veia el fil, els estris i mecanismes que movien aquells engins. Era tot un enfilall de records. Noies que ens feien denteta... Vaig reviure un reguitzell de fets i de tasques realit-

ats anys d'infantesa en què, després del col·legi, anava al primer pis de la factoria, pujant amb el muntacàrregues, per visitar la mare i que la benvolença dels encarregats i direcció, permetien que passés moltes estones amb ella, ja sia berenant o jugant amb uns carretons, que les dones feien servir al retort i al doblador. En els temps actuals, seria impensable esperar tanta tolerància i comprensió.

Moltes circumstàncies i esdeveniments vaig rememorar en pocs moments, mentre ens crúpiem l'arròs del dinar de la segona Trobada, en aquell edifici, abans ben ple de maquinària, andròmines i activitat fabril, amb una profunda vitalitat, i ara tan buida i desolada i

que no perdona. Però no es poden tancar els ulls a la realitat i confondre els desitjos amb el que hom veu i palpa.

En el viatge de tornada cap a casa, amb el cervell martellejat per tots aquells episodis, vaig seguir evocant, la vella, recordada i ara pansida fàbrica de la meua adolescència i joventut. I per arrodonir-ho quan la llum del dia ja flaquejava, veia retallades en l'infinit, les llunyanes muntanyes de la Salut i del Far, que es fonien en un tel de boira. Fenomen per cert, que no m'era gens, però gens... desconegut.

PERE MOTJER
DES DE MANLLEU

UN BONMATINENC A COLÒMBIA

És veritat que els esdeveniments d'aquest segle han escampat els bonmatinencs per molts indrets del món, però potser no n'hi ha gaires, o potser cap més que anés a un país tan llunyà, i fins a cert punt desconegut com és Colòmbia. De fet, fa temps, poca gent sabia on es trobava i què feia aquest país. Ara ja se'n parla molt més, i malauradament, no és pas amb admiració, és a dir, per lloar o fer conèixer els aspectes positius d'aquest país, que per cert són molts. Això us ho pot dir aquest bonmatinenc que hi viu des de fa 41 anys i per cert amb plena satisfacció, si no fos pel record sempre present del nostre enyorat poble de Bonmatí, i el desig de tornar-hi.

Tot té un començament i fou per allà l'any 1948 trobant-nos a França que prenguérem la determinació de creuar l'Atlàntic, després que ja acabada la segona guerra mundial no es veia cap sortida possible que poguéssim conduir a la restauració de la democràcia a Espanya. L'evidència, ja clara per a nosaltres, que tot seguiria igual, va ser com una galleda d'aigua freda sobre els nostres esperits idealistes i somniadors per tal com quedava ben clar que l'Espanya democràtica i la llibertat de la nostra Catalunya, no eren altra cosa que una dèria inassolible.

És ben trist i llastimós per a tot aquell jove que va lluitar, i fins i tot va donar la seva vida, de veure com s'ensorraven i es convertien en cendres totes les il·lusions. Arribats en aquest punt anímic, ja, no quedava altre camí que el de cercar noves orientacions i nous horitzons. Sortosament, la meua condició de deportat ens oferia la possibilitat de situar-nos a França mateix, o bé d'escollir l'emigració cap a països nous i joves històricament, a fi de treballar i lluitar de nou per assolir una posició dins de la nova societat escollida que per nosaltres fou Colòmbia. En aquell moment existien organismes i entitats de les Nacions Unides que facilitaven els viatges i despeses als antics presoners i refugiats de diferents països europeus i vàrem estar a punt d'escollir el Canadà o Austràlia, que tenien les portes obertes als emigrants víctimes de la guerra.

La vinguda a Colòmbia donaria tema per escriure moltes pàgines simpàtiques, pels fets i anècdotes de tota mena que visquérem fins trepitjar el sòl americà. El vaixell que ens hi va dur, ja era per ell mateix un tip de riure, si hom no pensava en el perill que s'encallés o s'enfonsés al bell mig de les aigües blaves de l'Atlàntic. El nom d'aquest vaixell, mig pirata, era el "Nova Lisboa",

però per sota la pintura rovellada es podia veure encara el nom original "EUROPA", que va servir per transportar soldats alemanys en el decurs de la primera guerra mundial.

Sortosament, bé o malament va arribar al port veneçolà de La Guaira i crec que mai més ningú no ha sentit parlar d'aquell vaixell que per l'estat en que es trobava era l'escenari perfecte per fer-hi una pel·lícula de por. Anava ple de gom a gom de refugiats, especialment jueus, i tothom va respirar en deixar-lo i més encara pensant en els nombrosos taurons que nedaven constantment darrera i davant de la nau durant la travessada del mar Carib, segurament amb l'esperança de fer un bon àpat amb carn humana...

Fins aquí, això només és un cop d'ull molt breu de la vinguda a aquest continent, ja que es tracta més aviat de parlar-vos d'aquest país que ens va acollir generosament en aquells moments tan difícils per a tots els que ens trobarem al bell mig dels esdeveniments històrics, que per nosaltres van començar un dia calorós del mes de Juliol de 1936.

La meua esposa Montserrat tenia un parent a Colòmbia i la condició per venir-hi era d'estudiar química, a fi d'entrar tot se-

guit a treballar en la seva empresa, dedicada a la importació i fabricació d'elements químics i colorants per a la indústria tèxtil.

Essent encara a França, no fèiem més que consultar i llegir tot allò que parlava de Colòmbia, país eminentment tropical, però amb uns contrastos geològics que van des dels cims nevats de més de 5.000 metres fins a les platges daurades dels mars Pacífic i Carib. De Bogotà, ens deien els llibres que és la ciutat de la primavera eterna i la definició no és pas gens exagerada. Per començar, la vila es troba a 2.620 metres sobre el nivell del mar, és a dir, a l'altura en que a Europa es veuen els cims nevats gairebé tot l'any. En aquesta terra, no existeixen les estacions climatològiques que es donen a Europa o en la part sud de l'emisferi, però cada dia surt el sol i plou set cops a la setmana, com es deia, per riure, de la imaginària terra de Xauxa.

Però, no hi ha res d'imaginari, i, tant es així, que l'hivern es defineix per les temporades de pluja i l'estiu per les de sol. Les altres no compten. Aquesta situació presenta els seus avantatges ja que fora d'alguna geladeta, les nits, no hi ha mai freds excessius i les estacions es mesuren per l'altura i la distància i no pas en termes de

temps. A 80 kilòmetres, o sigui a una horeta de viatge, tenim el clima tropical amb els cultius de cafè a mitja altura i més avall les abundants i delicioses fruites tropicals. Fent mitja horeta més, ja tenim les calors xafogoses que oscil·len entre 30 i 40 graus C. És a dir, que n'hi ha per a tots els gustos, sense cap necessitat d'esperar els canvis d'estacions. En aquest aspecte, com en molts d'altres, aquest és un país privilegiat que es permet el luxe de comptar amb una varietat increïble de climes, temperatures i vegetacions que van des de les palmes tropicals de les costes marines fins a les cimes nevades dels Andes.

Fa uns anys, una bona part d'aquests llocs resultaven inaccessible per manca de comunicacions acceptables, però avui les bones carreteres i l'enllaç fàcil per via aèria possibiliten tots els canvis imaginaris. Seria interessant poder parlar amb detall de tot el que això representa en la pràctica per als habitants naturals del país o visitants i turistes, puix que per bé que ara amb menys abundància, les possibilitats d'esbarjo amb la pesca, la cacera, els esports de muntanya i d'altres fan d'aquest país un veritable paradís sobre la terra. Pels afeccionats a les emocions més fortes, encara queden els boscos i la selva verge amb la flora i la fauna més exuberant del món.

Tot això, és molt bonic, però cal dir que malgrat aquesta riquesa natural, el país no compta encara amb una infraestructura turística atractiva, tot i els esforços que fan les autoritats. Hi ha d'altres limitacions com ara la situació difícil d'ordre públic que viu en l'actualitat aquest país. Els factors més importants de perturbació són evidentment el ja conegut tràfic de drogues, per sort ja en

d'alliberació del domini espanyol, va començar el 10 de Juliol de 1810 amb la lluita del poble colombià per assolir la sobirania nacional, conjuntament amb els pobles veïns que avui formen els països de Veneçuela i Equador que presentaven les mateixes característiques ètniques i socials i a la vegada unien els mateixos interessos. Aquest període és molt interessant pels estudiosos de la història,

i Equador. No hi ha dubte que si l'empresa hagués tingut l'èxit desitjat, avui seria un dels estats importants del món per la gran varietat i l'abundància dels seus recursos naturals i humans. Malauradament, l'ambició personal i els interessos materials que representava la caiguda del domini espanyol, no feren possible la materialització del somni de Bolívar i tot va acabar amb la creació de tres estats diferents, que tot i ser germans en tots els aspectes, minvaren el dinamisme i l'empenta que tant necessitaven per arribar a la formació d'un estat modern i potent.

Seria molt llarg d'explicar l'evolució d'aquest país a partir del moment de la seva independència real, i no menys interessant és l'estudi de les lluites internes entre els diferents grups polítics, representants

més o menys directes de l'evolució política de l'Europa del segle passat, i el naixement del món industrial.

Bé o malament, Colòmbia compta, després de 180 anys de sobirania, amb una sòlida estructura estatal i amb recursos materials que podrien envejar la major part dels països industrialitzats, inclòs el propi Japó. Fora de l'excel·lent cafè que s'exporta a tot el món, les reserves de petroli són d'una magnitud encara desconeguda i el mateix succeeix amb molts minerals importants que

franca baixa i els petits grups de guerrillers formats per una barreja d'aventurers, bandits de camí ral i alguns idealistes que encara segueixen engrescats a voler imposar sistemes totalitaris caducs. Malauradament viuen d'esquena a la història i no volen acceptar l'evidència d'un fracàs que no deixa cap dubte, i la necessitat de cercar d'altres camins i mitjans més raonables i pacífics d'acord amb el moment històric que vivim.

Colòmbia té una història moderna relativament jove, ja que el procés

si tenim en compte que els cabdills organitzadors de la revolta eren persones molt capacitades, i amb una formació política molt avançada, per l'època en què vivien. Per damunt de tots, es destacava la personalitat de Simon Bolívar, home intel·ligent i decidit que, inspirat per la Revolució francesa, lluitava per implantar el sistema republicà i crear un estat modern. La seva idea anava molt més lluny amb la intenció de crear el que es coneix com La Gran Colòmbia formada pels estats de Colòmbia, Veneçuela

La catedral de Bogotá a la plaça de Simon Bolívar. Al fons hi podem veure el verd de les seves muntanyes.

poden convertir-se en el motor del futur desenvolupament del país.

L'agricultura, també és una meravella de fertilitat i abundància. Amb raó, diu la gent d'aquí que, en els camps n'hi ha prou amb plantar un bastó perquè als pocs dies ja li brotin les fulles.

En el pla esportiu també hi ha una situació positiva amb actuacions molt destacades, especialment en ciclisme, que els ha donat el renom ben merescut d'escarabats per la facilitat amb què

grimpen les muntanyes més altes. El país els ofereix el terreny adequat per un entrenament eficient i ja han demostrat la seva impressionant capacitat en les competicions espanyoles i franceses. El mateix es pot dir del futbol i no és exagerat afirmar, que a Colòmbia es practica avui un futbol amb un estil que es pot considerar com un dels millors d'Amèrica.

Sempre hi ha un "però" i la felicitat no és mai completa, i més aviat poden dir que encara es tro-

ba molt lluny de ser una realitat en aquest país.

Estem passant una situació força difícil, però sembla que ja s'apropa el dia en què la raó i el seny acabaran per imposar-se. Ja s'obre camí, cada dia amb més claredat, l'esperança de pau i respecte que tant desitja i es mereix aquest poble colombià que tots els residents estrangers estimem de tot cor.

Malgrat que en aquesta terra hem trobat una segona pàtria, i que el tracte que hem rebut ha estat sempre el millor, un bonmatinenc

té sempre el cor i el pensament posats en aquella bonica i ufanosa vall del Ter que ens va veure néixer i que mai no oblidarem.

Bogotà,
Desembre de 1990

PERE JANÉ I PUIG

CONEGUEM EL NOSTRE ENTORN (I) EL MASSÍS DE SANT ROC

Un dissabte qualsevol, el 26 de Setembre de 1990. M'aixeco i em vénen ganes de caminar, admirar la natura, sentir el vent al cim d'una muntanya que m'acaroni el rostre, veure amples horitzons, sentir els ocells com canten i estan tranquils en el bosc, veure bolets primerencs...

Ja hi havia estat tres o quatre vegades, però em deixo per anar altra volta al massís de St. Roc. Massís que es contempla fantàsticament des de Bonmatí, encara que potser ens passa desapercebut per la multitud de vegades que el veiem cada dia. Aquest massís, des de Bonmatí, apareix com la proa d'un vaixell que vol avançar, o bé com un sentinella altiu que de dia i nit està atent sobre tot el que albira i el rodeja.

Amb el cotxe passo per les Serres i l'aparco al Pla del Forn. Són 2/4 de 10 del matí. Començo la pujada pel veïnat de Pere Puig (can Pollé, can Pasqual, can Met, actualment tot deshabitat), i agafo el corriol,

bastant dolent al principi i que després, ja més normal, es va enfilant per la muntanya. Sento el cant dels tudons i ocellets, flaire d'herbes aromàtiques, toco els primers bolets tendres, passo per antigues carboneres, que en els seu degut temps, seran propícies per fer murgules i arribo al que en podríem dir "el balcó" des del qual es pot contemplar ja el pla del Llèmena i després s'agafa la carena que, tot planejant, porta fàcilment fins a la Capella de St. Roc. Són 1/4 d'onze. Hi he emprat, per tant, 3/4 d'hora i sense córrer gaire.

Un cop a dalt, dubto: si he d'entrar primer a la Capella o contemplar la vista. Em decideixo per contemplar la vista.

La vista és impressionant. Contemplo, en primer lloc, la part de Les Serres, amb la Granja i la Parròquia, miro cap a Sant Grau i segueixo per la Parròquia de Constantins, fàbrica Casademont, Bonmatí i bona part de la vall del Ter.

Després passo a contemplar la vall del Llémèna, és una vall de solitud. Hi passa algun cotxe de tant en tant en direcció a Girona que aniria a mercat, es divisa també el pla de Sant Joan amb el veïnat de Buscarons i la carretera que porta cap a Llorà.

I em deixo per entrar a la Capella. Té una portada bonica, tota de pedra. Una bona porta ajustada però oberta de pany. A l'interior, net i ben cuidat. A l'altar i sobresurt el Sant, amb un gos que té un pa a la boca. I em ve de seguida a la memòria la dita que:

*St. Roc tenia un gos,
el gos tenia un pa,
St. Roc li volia prendre
i el gos el va mossegar.*

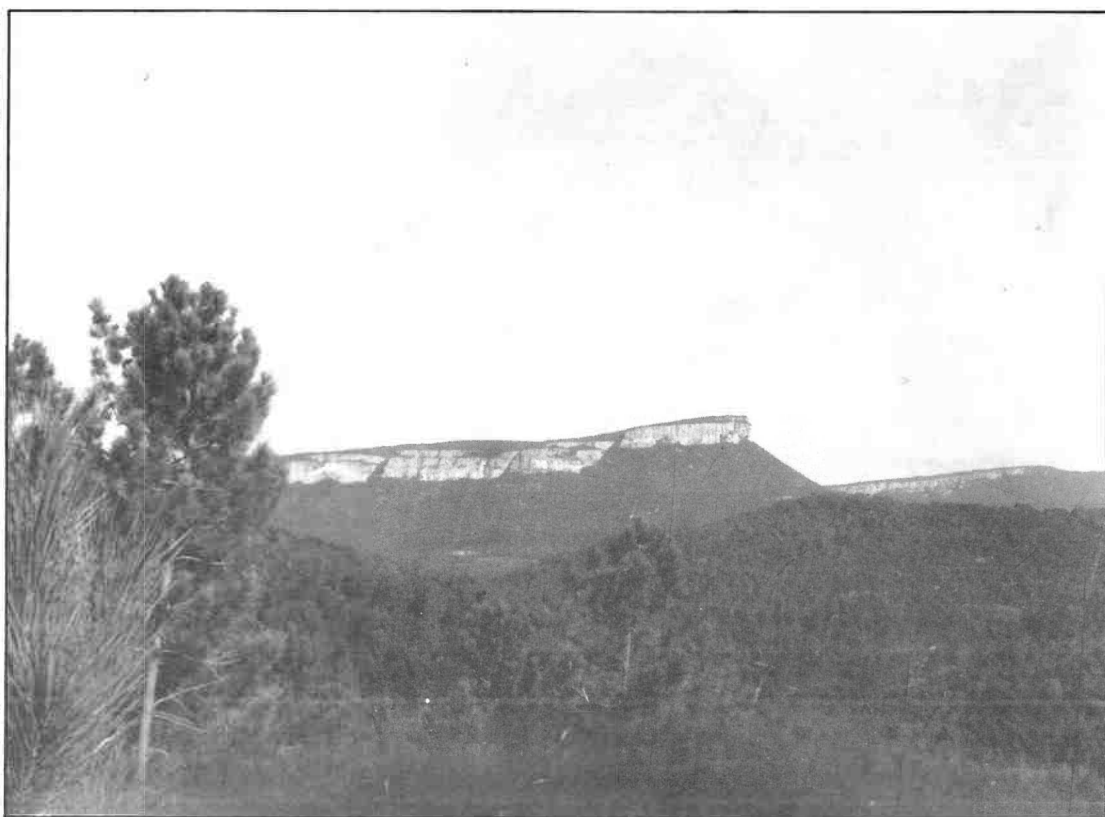
M'encomano breument al Sant i veig dues llibretes i un bolígraf. Una llibreta està plena de signatures i bonics comentaris dels excursionistes, a l'altra, més o menys recordo que hi vaig escriure: "Hi he pujat des de Bonmatí, als 60 anys amb 3/4 d'hora. Fa un dia força caliginós. Des d'aquí dalt amb aquest silenci i aquesta pau, sembla que assaboreixo un tros de cel. Visca St. Roc. 26 Setembre 1990. A. Pla."

De la part de fora de la Capella, dues coses haig de destacar:

1.- Hi ha un tros de teulat que convé arranjar-lo urgentment.

2.- Hi ha una senyera catalana que oneja constantment al vent. Felicitats als qui van posar-la i a tots els qui la respecten.

Menjo una poma i empenco la baixada. De retorn tots els sants hi ajuden, però cal baixar amb

El massís de Sant Roc, que des de Bonmatí sembla la proa d'un vaixell que vol avançar.

precaució puix el pendent és fort i hi ha pedres relliscoses.

L'endemà, diumenge, tot parlant, vaig dir a en Salvador de Can Pou de Constantins: Ahir vaig pujar a St. Roc i ell em digué: Només hi he pujat una vegada, de petit, quan encara s'hi feia l'Aplec amb orquestra i s'hi venien begudes...

La Capella de St. Roc pertany al Sr. Rector de St. Esteve de Llémèna, però en el meu interior penso: Seria possible organitzar algun Aplec o fer almenys alguna sortida amb un bon grup i fer reeixir el massís de St. Roc?...

Vaig pujar a St. Roc per ambientar-me i preparar aquest article per L'AMIC. Com que hi vaig passar tants bons moments, us dono les gràcies a tots, esperant que us animeu algun dia a pujar-hi.

MN. ÀNGEL PLA

UNA DE MESTRES

Són dos quarts de vuit del vespre, l'escola està tranquil·la, serena, esperant l'endemà... Avui, les dones de la neteja no han vingut, fa estrany. Han avisat que estan malaltes d'una d'aquestes gripes que es fan amb tothom, d'aquestes que no miren si ets de casa bona o només de casa amb gent.

En algun racó, una vella mestra guarda carpetes, endreça llibretes i va sospirant com només ho saben fer les mestres fadrines... La seva classe és alegre, bonica, amb detalls de gust exquisit, i plena de treballs de mainada, fets amb la singular traça de l'espontaneïtat infantil.

A fora, la nit és freda, amb la fredor fina que sempre acompanya els primers flocs de neu. No hi volta ningú per la plaça. De tant en tant, passa un cotxe que deixa marcades les rodes en el terra humit, fent regalims color vermell de maduixa. Just al davant de l'escola, està l'església, també tranquil·la i serena, però esperant l'endemà etern. La plaça rodona, voltada d'arbres petits i valents i vigilats per una petita font, uneix els dos llocs on es procura desvetllar camins de llibertat i fraternitat.

La vella mestra aixeca els ulls, no ha sentit res, però és l'olor a roba molla que l'ha fet parar compte i adonar-se'n que hi ha algú.

- Bona nit, mestressa, que Déu us guardi. Quin fred! Fa nit de Reis!

- Bona nit joves. Entreu i no digueu bajanades. És desembre. Què voleu?

Ho diu amb un to de persona acostumada a manar sense posar la cara d'enfadada; és el to de les mestres fadrines...

En Gori, la Tina i el Negre, amb els rostres encara vermells de les fiblades del fred exterior, s'asseuen com bons minyons davant la mestra. La miren amb el somriure dels que tenen vergonya, i es troben amb uns ulls voltats de plecs molt marcats, però quanta llússor i quanta energia dins!

La Tina és la primera de trobar-s'hi bé. La mirada de la mestra li ha donat confiança, no és com el to de veu, que de moment l'ha atutit.

- La meua escola -diu la Tina- quan jo anava a estudi

i em feien cantar himnes, era un immens saló amb el terra de fusta. I com n'eren de fredes les parets amb aquells retrats de dos homes militars seriosos i amb cara de pocs amics! Només un petit quadre de "la Immaculada" donava un no sé què de dolç, i quan em sentia força descoratjada cercava redós en aquella cara de mare pacient i comprensiva.

El Negre no diu res. Està ensenyat a no dir res, però amb la Tina i amb en Gori calla d'una manera diferent, una manera de callar que fa companyia. En Gori vol parlar, però no pot dir res. La Tina no el deixa...

- Tenia un mestre trist que duia un bigoti d'un negre descolorit pel tabac. Sempre fumava. Les ulleres, no sé perquè les duia, sempre mirava per damunt... Quan es girava, li posàvem guixos i escarabats al seu calaix, i els tinters dels pupitres trèien ales i volaven. El pobre home aguantava, aguantava i aguantava, mirant-nos com un gosset apallissat. Feia veure que ens estimava i ens feia llàstima. Potser sí que ens estimava... Però, per què ens deixava bellugar tant?

La Tina parla, parla i parla de la seva escola de ciutat. De sobte se sent caçada per la mirada de la vella mestra i calla, li fa respecte. No és com el mestre del bigoti descolorit. En Gori aprofita la seva.

- Jo -comença en Gori- tenia un mestre alt i prim que se li inflava la vena del coll cada dos per tres, quan s'enfadava. No abusava de les "palmetades" a la mà, però us asseguro que ens feia por. No vam saber mai si ens va estimar, però jo sabia que sí. Quan es treia les ulleres i les netejava amb el mocador que feia sortir de la butxaca de la bata gris, ens mirava diferent. Ens parlava sempre en castellà, però un dissabte al matí ens va ensenyar el "Parenostre" en català, va plorar i no el vam veure mai més.

La vella mestra, altre cop mira i fa callar. També s'hi troba bé amb el grup de joves. I ara, és ella que pren la paraula.

- Ja fa temps que vaig arribar al poble. Em lluí el cabell i també el títol nou. A la maleta portava un retrat dels meus pares i un altre d'un amic estimat, poques coses més, i en tot cas, plena d'il·lusions i buida de roba fina. M'esperava un vell rebregat per les misèries de la guerra entre germans. Em va obrir la porta del pis, i sense dir-me res va lliurar-me les claus de l'escola, situada tot just sota el pis.

No fou la rebuda que esperava. Feia més fred que no pas avui, la tramuntana presumia de crua.

En Gori, la Tina i el Negre es belluguen i col·loquen millor els seus cossos joves i forts enmig de taules i cadires menudes de la classe. Escolten i saben callar.

-El pis feia pudor de solitud.-continua la mestra-Al matí següent vaig obrir l'escola. Vaig endreçar tot el que vaig poder. Una vintena de deixebles m'esperaven sense gaire entusiasme. Eren mainada de pagès. Els altres, els del poble, no hi eren, anaven a ciutat, a les "escoles com cal".

La classe, acollidora i de colors tendres, abraça els joves i la mestra. Aquesta, s'aixeca, i amb pas suau i menut, camina per l'estança.

-No m'he casat,-diu la mestra-però no tinc l'ànima eixuta. Al principi pensava que calia donar a la quixalla de l'escola la meua tendresa de noia. Però no n'hi havia prou. Eren temps difícils. Calia treure els mocs, educar, ensenyar, empènyer, tibar i procurar que "el carrilet" entre fums i boira, no s'endugués els nois del poble a "les escoles com cal". Era necessari no deixar-ne passar ni una de grossa i fer veure que no veies les petites. Cada cosa al seu temps, i un temps per a cada cosa, sense ajornar-la. Vaig ensenyar d'estimar la rectitud i de no traïr allò que és ver i autèntic. Vaig desvetllar la curiositat, el desig de recerca i el sentit crític, la fraternitat, la solidaritat i la generositat. Vaig ensenyar que s'adonessin dels altres i de la bellesa escampada pel món; que foren sensibles per tot i que no passessin de llarg de les llàgrimes. Els vaig instruir de saber guanyar-se el pa i de sentir-se germans de l'univers i creadors de si mateixos. Els vaig ensenyar que no saber fa ruc, i, que aprendre no és cap vergonya; i qui cau i s'aixeca pot arribar lluny. Que aprendre és un treball que demana atenció, estudi, reflexió i discerniment. Mai se'n sap prou i sempre es pot aprendre.

La mestra, per uns moments, sembla cansada. Respira profund, dolçament, i continua parlant:

-La meua feina va ser reconeguda. A la gàbia del pis hi tenia gallines i conills. No em faltava llenya bona ni amics. Tenia tovalles i tovallons brodats amb mans d'agraïment i respecte. Geranis i clavellines a les finestres de l'escola no hi faltaven, i es barrejava l'olor de les flors amb el buf escolar de guix, pissarra, llapis i escolars. Els diumenges a la tarda el mossèn em visitava i em parlava de Déu, mentre preniem galletes i vi dolç, tot procurant de treure'm del meu error agnòstic. Ens respectàvem. Tan diferents i tan iguals!

-Ara -segueix la mestra- la quixalla creu que tot és bufar i fer ampolles. Tenen ells la culpa? La mestra ha de ser dues vegades mestra. Hi ha més "botonets" i tothom es "savi" No hi ha fam, les butxaques són plenes de coses que no omplen l'esperit. L'important no és saber i aportar a la comunitat social un servei. L'important és

atrapar un treball que doni diners, poca feina, prestigi i falsos afalacs. Tothom parla de la pàtria i de la pau, de la guerra i el petroli... El mal és que els manipuladors de guant blanc ocupen el lloc dels mestres. Als mercenaris del poder els importa ben poc que es perdi l'afany d'aprendre. És igual. El cas és que tothom s'ompli d'incertes esperances, i tots plegats la ballem al so que toquin. Tornen a ser temps difícils, joves, -tot mirant amb ferma seguretat els tres visitants-, cal altra volta, treure mocs, educar, ensenyar, empènyer, tibar i procurar que l'auto-car no s'endugui els nois del poble al paradís del "passar-se-la bé". Qui viu de falses il·lusions mor dejú.

La vella mestra calla. El Negre s'aixeca, i amb un gest harmoniós i tendre recull les sàvies paraules, i amb mans manyagues les embolica dins un farcellet a quadrets i no fent cas del silenci submis al que està ensinistat, diu amb decisió:

-Hauríem de marxar. La nit serà curta i la feina llarga.

Fa estona que els tres joves han marxat. La mestra s'abriga, apaga llums i tanca la porta de l'escola. Menuda, radiant, puja les escales i entra al seu pis. Mentre es treu l'abric, s'acosta a la llar de foc, la troba encesa, no hi fa cas, ja està avesada de coses insòlites... i tot mirant el retrat d'un jove alt i prim, s'enrecorda com se li inflava la vena del coll quan li deia -i'estimo tant!-. Pren el retrat, l'estreny amb força al seu pit, s'apropa a la finestra, i atalaïant l'horitzó veu una estrella fulgurant i diu amb un sospir:

-I tanta gent que es creu que els Reis Mags són els pares!

SALVADOR GÀZQUEZ i CALVO
DIRECTOR DEL C.P. SANT JORDI

NOTA: Conte inspirat en els escrits d'un llibre meravellós, "Aprendre a ensenyar a aprendre" Ed. Eumo.

SEGUINT CONVERSANT AMB EL SR. ALCALDE

Dèiem ahir... i perdoneu la "pedanteria" d'imitar les paraules de "Fray Luis de León", als seus alumnes quan es reintegrà a la seva càtedra de Salamanca, després d'uns anys de desterrament per les seves conviccions polítiques... Però utilitzem l'expressió perquè, el tornar a conversar amb l'Alcalde dels afers i problemes municipals, mai no pot representar un principi ni un final del "tema": sempre és un desgranar d'idees, projectes, realitats i frustracions, sense solució de continuïtat.

Continuem, doncs, la xerrada que iniciàrem en el número de l'any passat de l'AMIC, amb el primer mandatari municipal i, en primer lloc, li preguntem:

Els projectes dels quals ens parlaveu l'any passat, com els tenim?

Doncs, bé, estan ja acabades les obres de Sant Julià del Llor, les aigües ja funcionen i el carrer està alineat i pavimentat. Solament resta un petit acabament de l'ajardinament i bancs de la font que s'hi instal·là.

Sense que l'any passat en parléssim i aprofitant avinenteses que surten sobre la marxa, fa pocs dies s'ha acabat la remodelació de l'ermita-església de Sant Julià, total pel que fa al seu interior i parcialment alguns elements de l'exterior. S'ha concorregut a una convocatòria del Departament de Cultura de la Generalitat, que l'ha subvencionat i també es compta amb un ajut del Bisbat.

Una altra cosa de la que no parlàrem l'any passat, però que feia ja molts anys que s'hi anava al darrera, ha estat la neteja de la llera del Ter que, junt amb la que està fent l'ajuntament de Bescanó, esperem hagi reduït notablement els perills en els casos de crescudes importants del cabal del riu.

Pel que fa a les obres d'urbanització dels sectors Bon Dia i Massana, definitivament han quedat incloses en el Pla d'Obres i Serveis de la Generalitat pel 1991 i, llevat imponderables, s'espera es pugui subhastar els primers dies del pròxim any.

Finalment, aquests dies han començat les obres del col·lector d'aigües residuals del carrer de la Indústria, el qual, segurament i per iniciativa i a

càrrec dels industrials de la zona, anirà coronada per la pavimentació i asfaltat del carrer.

I els baixos de la Casa de la Vila?

Aquestes obres estan incloses en el P.O. i S. per 1990, es té la subvenció concedida i solament manca la disponibilitat de l'empresa que ha de realitzar les obres per començar immediatament.

I el funcionament del Centre Cívic dels esmentats baixos, com el penseu organitzar?

Doncs tenint en compte que la instal·lació del servei de bar-cafeteria -segons pressupostos que hem obtingut- se'n va a quantitats superiors als 3 milions de pessetes, per alleugerir la des-

pesa municipal, es pensà i per això es publicà anunci a la premsa, de trobar un industrial del ram que es fes càrrec de la instal·lació pel seu compte i compensar-ho per uns quants anys de l'explotació del cafè. Aquesta fórmula, a més d'evitar majors dispendis per l'ajuntament, estem segurs que comportaria un major interès, dedicació i responsabilitat per l'encarregat del local, sempre en benefici dels usuaris. Ara bé, de moment solament s'hi ha interessat una persona, de la qual estem pendents de la seva decisió. Si la fórmula que considerem òptima no té èxit, no hi haurà més remei que instal·lar el bar l'ajuntament -encara que sigui més modestament- i contractar una família o persona per a la seva explotació. Però, en un o altre cas, acabades les obres s'anirà tot seguit a posar-ho en marxa.

I de l'organització del Centre, com ho teniu pensat?

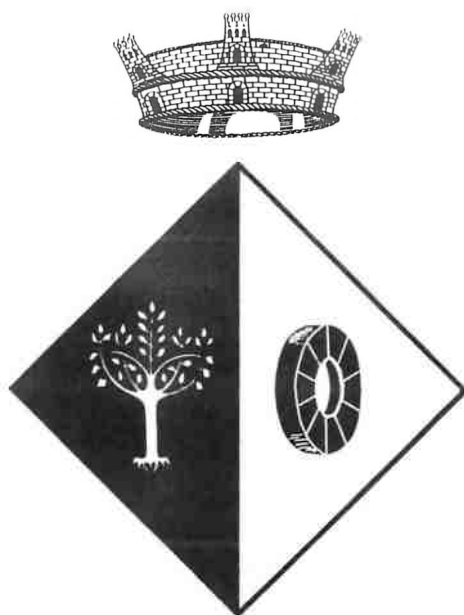
De forma definitiva, res no està concretat; però sí que s'ha pensat en la creació d'un patronat o sistema semblant, que englobant diverses entitats o associacions del poble, pogués encarregar-se de la seva administració. En el seu moment -que no pot trigar- es faran les reunions precises per arribar a bon fi.

Quelcom més Sr. Alcalde?

Sí, tenim demanats ja presupostos per enllumenar el tram de la

nova carretera de Bonmatí a Sant Julià, entre la Colònia i la Cruïlla amb el carrer Ipsi Lauro, que de fet és un carrer, i que ja anava en el projecte complementari de la carretera, però, que pels augments imprevistos en el pressupost d'aïtal carretera, no es pogué realitzar en aquell moment.

També, està preparada la rehabilitació dels habitatges de la zona

de la Colònia i carrer de Sant Julià, a través de la Direcció General de l'Habitatge de la Generalitat.

I per fi, una darrera pregunta: aquesta Associació d'Ex-Alumnes tenia molt interès perquè un carrer del poble anés dedicat als professors que durant el transcurs dels anys han desenvolupat les seves activitats a Bonmatí; hi ha problemes perquè això es pugui fer?

Sí, com en el seu moment es comunicà per escrit a aqueixa Associació, a primers d'aquest any, per Ordre

de L'Institut Estatal d'Estadística i com a treballs preliminars dels Censos Generals que es fan cada 10 anys d'edificis, locals, habitatges i de població, s'hagué de revisar el nomenclator de les vies públiques del municipi i, per aquella ocasió, quedaren ja fixats els noms de tots els carrers existents actualment. Per tant, llevat d'algun petit tram que encara no tingui nom, molt poc adient per a la importància de les persones que es volia honorar, cap més carrer es podia canviar. En canvi, hi ha perspectives molt immediates de la formulació d'un pla parcial a la zona coneguda com a P.P. 3, del Pla Urbanístic del Municipi, en que al bell mig del poble, en lloc centric i vistós, podrà dedicar-se un carrer més ben adequat als mereixements i a la consideració que a tots ens mereixen els mestres que han educat a la mainada de Bonmatí.

- Molt bé, doncs, molt agraïts i fins un altre...

El dia 21 de maig a l'edat de 82 anys, va morir Neus Rigall i Gallart. Amb el traspàs de la "Nieves", com així la coneixiem, hem perdut una persona més, d'aquella colla de bonmatinencs que amb el seu treball i esforç van posar el seu granet de sorra, per tal de forjar el futur del qual hem gaudit les noves generacions de Bonmatí.

Aprofitem les pàgines de L'AMIC per manifestar públicament als seus familiars, especialment als seus fills Josep i Ramon el nostre més sincer condol.

L'AGRUPACIÓ

NECROLÒGIQUES

Una trista notícia ens arriba, quan teníem l'esperança de cloure l'any sense la mancança de cap ex-alumne.

El dia 12 de novembre, a punt de tancar l'edició d'aquest número, ens sorprèn la mort del nostre company i alumne dels anys 30, Agustí Punti i Gallart.

La seva bonhomia, acompanyada per la senzillesa i la humilitat que el va caracteritzar en vida, havien fet d'en Punti, una persona estimada de tothom.

Que reposi en pau el bon amic Agustí, i amb aquesta missiva enviem el nostre condol a la seva família, en especial a les seves germanes Angelina i Maria.

L'AGRUPACIÓ

«PER SANT SILVESTRE»...

Ens els havien ensenyat a l'escola, també n'havíem après dels nostres familiars i amics, em refereixo als adagis, dites o refranys populars. Els avis en deien "ditxos".

Alguns encara estan d'actualitat "Pel gener floreix l'ametller", "Pel maig cada dia un raig", (encara que l'últim maig sembla que ja va passar-se al mes de juny).

D'adagis n'hi ha que ja han quedat desfasats, dèiem per exemple: "Qui de jove no treballa, de vell dorm a la palla", doncs ara amb això dels subsidis de l'atur, en molts casos, ja està solucionat.

N'hi havia un que deia: "Per Sant Silvestre, per la porta, o bé per la finestra". Gràcies a Déu, sembla que ara hi ha més justícia social i d'aquest adagi se'n parla ja molt poc.

Es referia, com ja sabeu, que els amos podien treure els seus masovers de les cases on vivien, de bon grat o bé per força, "per la porta o per la finestra", a finals d'any, "per Sant Silvestre".

I això, per causes molt diverses, generalment per manca de pagament, ja que llavors hi havia moltes famílies nombroses, malalties llargues amb les seves conseqüències, o bé perquè se'ls moria el bestiar. Els motius dels amos solien ser que els masovers no els cuidaven bé les terres o boscos.

Fins i tot, sé d'un cas que els donaren comiat perquè el cap de casa no anava a missa. D'altres perquè els eren antipàtics o bé els tenien enveja.

CAL MOLINOT - Casa que varen haver d'abandonar els pares de l'Avel·lí. Avui renovellada serveix per estatge de caps de setmana.

ISols Déu sap les llàgrimes que es vessaren en haver d'abandonar les seves llars amb la incertesa del futur!

Deuria tenir jo uns set o vuit anys. Un dia d'hivern em trobava a l'indret del safareig públic de Bonmatí, recordo que vaig veure que per la carretera de Les Serres, venia un carro, tirat per un vell animal, caminant feixugament a causa de la sobrecàrrega, ja que anava encimbellat de mobles, "mundos" de roba, estris de cuina i de treball, que sonaven com esquellots, amb els sotrac de la mal engravada carretera.

Al darrera un gos, dos vailets, un home i una dona. (M'imagino que a la pujada de can Llorà, havien hagut d'empènyer el carro, per ajudar el pobre animal a coronar el cim).

Aquella família que anava pel camí de la incertesa, em va causar molta pena, i al vespre a la taula tot sopant, vaig explicar el

que havia vist. Llavors el meu pare ens va comentar allò de "Per Sant Silvestre"... va dir que coneixia aquella família, masovers d'una casa de pagès, que l'amo els havia fet fora, i ara els acollirien uns parents.

El meu pare afegí: "Ara fa uns 15 anys, també per Sant Silvestre els meus pares, germanes i jo, per aquesta mateixa carretera, amb un carro tirat per una vaca, carregat de mobles i dels estris més imprescindibles vàrem córrer la mateixa sort, ja que ens havien obligat a marxar de can "Molinot" de Constantins. Sort que a ca l'Antoner d'Anglès, ens llogaren una casa".

Més tard, ja casats, els meus pares anaren a Bonmatí, on trobaren feina a la fàbrica de fer paper. Però això, ja és una altra història.

AVEL·LÍ ROVIROLA

PARLEM DE DÈCADES

Junt amb la sortida d'aquest Butlletí, s'està acabant l'any 1990. No es pot negar que és un any amb una numeració atraient, força bonica i fàcil de recordar, mentre esperem que s'escoli el segle per entrar a l'any 2000, una altra xifra interessant i seductora. Però no ens avancem als esdeveniments. Quan arribi el seu moment, ja ho comentarem detalladament.

Algunes persones, han considerat l'any 1990 com a començament de la dècada dels noranta. Per altres, és encara l'últim any de la dècada dels vuitanta. Tot és qüestió de punts de vista o d'apreciacions dels científics o gent sàvia. Hi ha qui pensa que les dècades s'enceten o s'acaben amb el canvi de guarismes, puig creuen que la dècada, que és una sèrie de deu, (dies, anys, etc.), comença amb el número u, i altres que comença amb el zero. Sembla que discutir sobre com calcular-ho és pura confusió. Tothom és lliure de comptar el temps al seu gust, i la veritat davant dels dubtes, podem celebrar el canvi de dècada dues vegades. Les unitats de mesura dels temps es presenten encobertes d'alternatives inexplicables. Suposo que encara se'n seguirà parlant o escrivint durant força temps, amb probables polèmiques, i tothom voldrà tenir raó. Malgrat que no ens agradi, estem mediatitzats pels mitjans de comunicació. Però

si ho pensem fredament, importa poc un nom o un altre. El que ens interessa, és que aquest any que s'està acabant, sigui principi o final de la dècada dels noranta, hagi estat beneficiós per a tots els ex-alumnes i els seus familiars i amics.

De totes maneres, una cosa és ben certa. Durant la passada dècada dels vuitanta, s'han produït molts esdeveniments que pels ex-alumnes de les escoles de Bonmatí, han estat altament profitosos i que ens interessa remarcar. En aquesta desena, es va iniciar el reagrupament de tots els col·legials de les dècades dels anys trenta i quaranta. O com algú deia en un número de "L'AMIC", pels ex-alumnes nascuts del 1920 al 1938 aproximadament.

I si passem balanç als actes celebrats, i realitzacions portades a terme durant aquest període, els haurem de catalogar com a molt positius. Probablement, han superat les inicials expectatives dels organitzadors i promotors.

Atiant el nostre orgull de bonmatinencs i ex-alumnes, és bonic de veure la munió de gent, confluint de tots els afluent de la nostra geografia, com un estol d'ocells vinguts de vés a saber d'on. Tots amb la mateixa emoció en l'esguard, ens reunim any rera any, aplegats per un mateix sentiment de germanor i alegria.

Cal estar en alguna d'aquestes trobades, per poder capir íntegrament la il·lusió dels forans per retrobar les arrels, o els companys de la infància. Els atractius que ofereix aquesta zona són molt variats, (a part dels emotius i sentimentals). Néixer o viure en aquesta Colònia, ens ha deixat una gran empremta en tots nosaltres. Passejar pels seus paratges acollidors ens porta a tots records inoblidables, ancorats moltes vegades en els dobles de la memòria, i ens permet posar de relleu una reflexió profunda sobre l'amic retrobat. Sobre aquests llocs íntims de la nostra infància o juvenesa, aglutinem aquells petits records que guardàvem en la nostra consciència, i ara se'ns revelen de nou, com un impuls espontani i generós, i amb emoció col·lectiva, revivim els anys passats aquí.

Remembrances que tenen el poder d'humitejar els nostres ulls, i que quan s'està acabant l'any, molts companys i amigues ens les transmeten per mitjà d'aquest Butlletí, que molt encertadament el Sr. Ballesta i els seus alumnes titularen "L'AMIC".

Precisament, recuperar "L'AMIC", ha estat una altra de les conquestes significatives, de la dècada dels vuitanta. Al llindar de la vellesa, som posseïdors d'un abundant bagatge d'evocacions i intentem fer participar a les companyes i amics, amb

aquests projectes d'escrits amb més o menys imaginació. Però com a mínim, serveixen per no oblidar el nostre poble, la nostra comunitat, els nostres educadors i sobretot la nostra procedència.

Procurem que aquesta alegria, no es vegi mai entorbidada pel desencís, i aprofitem tots els anys que ens queden, per reviuir, tant si són d'una dècada com d'una altra, amb emoció col·lectiva, el revifament dels anys infantils, amb motiu de les nostres trobades, com un autèntic prodigi de la nostra existència. Abans, durant, o després del dinar, farem una mica de safareig i espontàniament afloraran acudits, fets, o situacions més o menys divertides dels temps escolars o juvenils. Cada reunió-festa, en si, ja és important, però el més emotiu, és el que ens queda. Subsisteix el record durant tot l'any, dels moments viscuts amb els amics i amigues i les ganes d'arribar a la pròxima primavera, per reunir-nos de nou, i reanimar el nostre passat, amanit sempre amb un toc de tendresa i germanor.

I esperem que el destí, no ens gastí la mala passada de no poder fruir tots junts, amb salut i benestar durant la dècada dels noranta, i perquè no!, la dels cent, la dels cent deu, la dels cent vint, i... dels que siguin!!

GUADALUPE SOLÀ

AGRAÏMENT

*B*adia de records Primavera dels anys,
*O*nades que heu bategat el meu cor,
*N*iu de somnis. Racó de vida.
*M*ai no en sabré prou d'agrair-vos, haver-me portat
A casa l'Ajuntament! Per això he volgut
*T*eixir aquestes ratlles per vosaltres, poble de Bonmatí,
*I*mpacient per fer-vos-ho saber.

M'agradaria posseir el ritme de les paraules,
*O*btenir la veu i la claror dels sentiments i
*L*a força necessària per poder-vos dir que
*T*robareu en mi, el que us faci falta,
*E*namorada per sempre d'aquest poble, i més ara,
*S*abent que us tinc tant a prop: a casa mateix.

*G*raveu en les veles il·lusions
*R*emeu plegats vers l'horitzó, que mentrestant,
*A*bans que el vent pari de bufar,
*C*ants de pau abrigaran el poble
I si alguna vegada noteu feblesa, no defalliu,
*E*ncoratjeu-vos! Bonmatí floreix
*S*ota la vostra finestra.

LLUÏSA VIÑOLAS I PUJOL

EL RACONET D'EN PONS

Des del 5 de juny del 1988 que vaig tenir l'oportunitat d'assistir a la meua primera trobada, em sembla tenir un deute pendent amb la gent que amb mi va conviure a Bonmatí. Molt bé ens hi vam trobar amb la meua esposa en aquest poblet fins aquell dia per a nosaltres ben desconegut, mes ara tan entranyable.

Des de llavors hem assistit a totes les nostres trobades, i dic nostres, perquè com un amic em vàreu rebre, com un amic més de la colla, distinció que sempre us he agraït, ja que com a tal ho vaig acceptar i així em considero.

També m'ha entusiasmat la publicació d'aquest butlletí, al qual em reserveu un raconet que jo, amb humilitat, prest he procurat emplenar. És per això que m'agrada, encara que sigui poqueta cosa, contar-vos des de Manlleu alguna bajanada de quan era petit. Accepteu-me-les.

Alguns de vosaltres ja sabeu que de jovenet, vaig estudiar un parell d'anys per capellà a Vic, en el Col·legi de Sant Josep "La Panissa". Un dia, en una de les visites diumengeres que em feia el meu pare, va obtenir el consentiment dels meus superiors per sortir a dinar plegats. Vam anar a un petit restaurant, can Dinarès, on vam fer-hi un bon àpat. Després de dinar ens vam dirigir novament a la "fàbrica de capellans" i tot anant-hi

vam trobar al nostre pas una carretel·la que venien gelats. El pare ben cofat per fer-me un obsequi me'n va comprar un, que aprofito per dir-ho, no n'havia menjat mai cap. Caram, que n'era de bo! I com el vaig saborejar! Com que en vaig fer tantes lloances, el pare abans d'acomiar-nos, va i me'n compra un altre. Jo, ben previsor vaig pensar: el guardaràs per després de sopar i faràs bones postres, però amics meus, quin xafarranxo! La vaig ben espifiar!... i és que de neveres tampoc no n'havia sentit a parlar mai.

En una altra ocasió, quan ja tenia 14 anys, com que es veu que en el seminari no m'havien espavilat prou, el pare em va portar a una casa de pagès. Era una casa un xic llunyana del poble, amics de casa i molt bona gent. A la masia no hi havia ni aigua ni llum, però sí que hi havia moltes mongetes i molts de cigrons. Vaig passar el dia amb aquella família i quan va ser l'hora d'anar a sopar, l'amo va dir-me: "Jau-me, agafa una espelma i cerilles i ves a dormir en aquella cambra i demà al

matí ja et cridarem". Així ho vaig fer, em poso al llit i després de resar tres avemaries com la mare m'havia encomanat, faig un bufet a l'espelma i, bona nit. De seguida vaig notar que no estava pas sol en el "cuarto", perquè allà en un racó hi havia un gat que em mirava fixament. Això va durar mes d'una nit, però cansat de tanta murga vaig decidir d'aixecar-me, i, encenent un llumí, em dirigeixo envers l'animalot. Llavors, amics, atès que el gat no es movia, vaig comprendre que com l'altra vegada "la vaig fotre al pal", "I per què" em direu vosaltres? - Doncs, perquè els ulls d'aquell suposat gat no eren altra cosa que la claror de la lluna, que un travessar d'un finestrot vell la partia per la meitat.

Us he explicat dues bajanades de quan era petitot, però ara, que gràcies a Déu el nostre cap ja barrina més i els nostres ulls entrelluquen més, ja no passarien semblants bertranades.

JAUME PONS

9 Juny 1991

DIADA DEL BONMATINENC ABSENT

QUAN ENCARA EN ELS NOSTRES CORS ES MANTÉ, VIU PER LES EMOCIONS VISCUTES EN L'ÚLTIMA TROBADA, JA ESTEM MANS A L'OBRA, EMBASTANT LA CONFECCIÓ DE LA PROPERA, QUE SI DÉU VOL LA CELEBRAREM EL DIA 9 DE JUNY, I QUE L'HEM PENSAT DEDICAR ALS BONMATINENCS ABSENTS DEL NOSTRE POBLE.

SEMPRE HEM PROCURAT QUE CADA RETROBAMENT SIGUI UN DIA D'AMISTAT, DE PAU I DE GERMANOR, PERÒ ÉS CERT QUE SENSE L'ASSISTÈNCIA NOMBROSA DELS EX-ALUMNES QUE VENIU DE FORA, ELS NOSTRES RETROBAMENTS NO TINDRIEN PAS SENTIT, PERQUÈ LA VOSTRA PRESÈNCIA ÉS ALLÒ QUE MÉS ENRIQUEIX LA FESTA.

PER AQUEST MOTIU, ENGUANY, VOLEM DEDICAR LA VII.ª TROBADA A TOTS ELS QUE VENIU D'ALTRES POBLES, MALGRAT QUE JAMAI NO N'HAVEU ESTAT CONSIDERATS FORASTERS. ÉS PER AIXÒ QUE EL DIA 9 DE JUNY, VOLEM QUE SIGUI EL "DIA DEL BONMATINENC ABSENT".

ENTENEM MOLT BÉ ALS QUE VIVIU MÉS ALLUNYATS, PERQUÈ ÉS UN SACRIFICI HAVER-VOS DE DESPLAÇAR, EMPERÒ COMPRENEM TAMBÉ QUE MAI HAVEU PERDUT L'ESTIMA AL POBLE I ALS AMICS I AIXÒ FA QUE SUPEREU LES MOLÈSTIES DEL VIATGE.

ÉS PER AQUEST MOTIU, BENVOLGUTS AMICS I AMIGUES, QUE L'AGRUPACIÓ, RECONeixENT-VOS EL JOIÓS SACRIFICI QUE FEU, HA DECIDIT DEDICAR-VOS LA DIADA, I PODEU ESTAR SEGURS QUE COM SEMPRE US REBREM AMB ELS BRAÇOS OBERTS.

JA HA PASSAT JA, PER LA NOSTRA MENT, QUE HI HAURÀ ALGUN AMIC ABSENT DEL NOSTRE POBLE QUE NO SE SENTIRÀ CONVOCAT. DES D'AQUÍ, APROFITEM AQUESTES RATLLES PER FER AVINENT ALS QUE US TROBEU EN L'ESMENTADA CIRCUMSTÀNCIA, QUE EL PRESENT MISSATGE US SERVEIXI ALHORA D'INVITACIÓ.

US HI ESPEREM A TOTS.

L'AGRUPACIÓ

**El paper d'aquest número ha estat cedit gentilmente per
la paperera Torras Domènech.**

Bon Nadal

i

Felic Any Nou

